

Въпроси и отговори за еврото

БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА

БЕЛЕЖКА КЪМ ПУБЛИКАЦИЯТА

Настоящата публикация на Българската народна банка представя в обобщен и систематизиран вид отговорите на серия от въпроси относно въвеждането на еврото в България, задавани често в публичното пространство.

Електронната версия на този сборник от въпроси и отговори може да бъде намерена на страницата на БНБ в рубриката *Присъединяване към еврозоната*: www.bnb.bg

Публикацията ще се актуализира периодично с отговори на допълнителни въпроси, възникнали в обществото в хода на въвеждане на еврото в Република България.

© Българска народна банка, 2025 г.
1000 София, пл. „Княз Александър I“ № 1

Интернет страница: www.bnb.bg

Съдържание

I. Най-често задаваните въпроси за еврото.....	5
II. Еврозоната и еврото	12
III. Евросистемата. Европейската централна банка.	15
IV. Паричната политика в еврозоната. Ролята на БНБ.	20
V. Новият Закон за БНБ.....	24
VI. Еврозоната и резервите в БНБ	32
VII. Еврозоната и платежните операции	37
VIII. Еврамонети и евробанкноти в паричното обращение на България	40
IX. Законът за въвеждане на еврото в Република България.....	48
X. Двойно обозначаване на цените в евро и левове	52
XI. Преваљутиране от левове в евро. Закръгляване в евро.....	56
XII. Период на двойно обращение	64
XIII. Обмяна на банкноти и монети от левове в евро	68
XIV. Организация и координация на дейностите по въвеждане на еврото.....	70
XV. Обозначаване на валутата евро.....	72

I. Най-често задаваните въпроси за еврото

1. Откога ще се въведе еврото в България?

Евротом ще се въведе в Република България на 1 януари 2026 г.

2. Курсът, по който ще се обменят левове в евро?

От 1 януари 2026 г. обмяната на левове в евро ще става по официалния валутен курс от 1,95583 лв. за 1 евро.

3. Докога ще могат да се обменят левове в евро?

Неограничено във времето – от Българската народна банка. Обмяната на левове в евро от БНБ ще е на практика безкраен процес и ще продължи, докато това е необходимо.

Търговските банки и определени пощенски офиси в по-малки населени места, където няма представителство на търговски банки, също ще обменят безотказно левове в евро до изтичане на 12 месеца, считано от 1 януари 2026 г., т.е. до 31 декември 2026 г.

След 31 декември 2026 г., кредитните институции и „Български пощи“ ЕАД могат да преустановят услугата за обмяна на банкноти и монети от левове в евро в брой.

4. Къде БНБ ще обменя неограничено и безплатно левове в евро?

Българската народна банка ще обменя левове в евро неограничено във времето и без такса както в своите сгради, така и в териториалните центрове на „Дружество за касови услуги“ АД. Това ще се осъществява на посочените по-долу адреси:

- София:
 - Централната сграда на БНБ (само за граждани), адрес: пл. „Княз Александър I“ № 1.
 - Касов център на БНБ, адрес: ул. „Михаил Тенев“ № 10
 - Териториално поделение гр. София, адрес: ж.к. „Овча купел“, ул. „Иван Хаджийски“ № 16
- Пловдив
 - Териториално поделение гр. Пловдив, адрес: ул. „Ягодовско шосе“ № 2
- Бургас
 - Териториално поделение гр. Бургас, адрес: ул. „Ал. Велики“ № 8
- Варна
 - Териториално поделение гр. Варна, адрес: ул. „Цариброд“ № 23
- Плевен
 - Териториално поделение гр. Плевен, адрес: ул. „Климент Охридски“ № 58 Б

5. Къде още ще могат да се обменят левове в евро?

Обмяната на левове в евро ще става и в:

- Кредитните институции (банките) – до 31 декември 2026 г., като за суми над 30 000 лв. на една трансакция ще е необходима предварителна заявка от 3 работни дни;

• „Български пощи“ ЕАД (само в определени населени места, където няма офиси или клонове на банка) – до 31 декември 2026 г., до 10 000 лв. на ден на едно лице. За суми в размер от 1000 лв. до 10 000 лв. на ден за едно лице ще е необходима предварителна заявка от 3 до 5 работни дни.

6. Как мога да облекча процеса и да съкратя времето за обмяна на левовите си в евро?

Внасянето на левове по банкови сметки в месеците преди въвеждането на еврото ще облекчи значително процеса по обмяна, доколкото всички средства в левове по сметките ще бъдат превакутирани безплатно в евро на 1 януари 2026 г., а считано от този ден, трансакциите за безкасово плащане ще се извършват само в евро.

7. Ще има ли такси за обмяна на левове в евро?

Българската народна банка ще обменя левове в евро безплатно, в неограничено количество и без ограничение във времето.

Банките и „Български пощи“ ЕАД ще обменят безплатно от 1 януари 2026 г. до 30 юни 2026 г. със следните ограничения за размера на еднократна трансакция в рамките на един ден:

- кредитните институции (банките): за суми над 30 000 лв. на една трансакция, след предварителна заявка от 3 работни дни. Това правило се прилага и при внасянето и свързаната с това обмяна на банкноти и монети в левове по сметка на клиента в евро при кредитна институция (банка), в която е извършена обмяната.

- „Български пощи“ ЕАД (само в населени места, където няма офиси или клонове на банка): за суми в размер от 1000 лв. до 10 000 лв. на ден за едно лице, след подадена предварителна заявка от 3 до 5 работни дни, само в предварително обявени пощенски клонове в страната. „Български пощи“ ЕАД няма да обменя банкноти и монети от левове в евро в размер над 10 000 лв. на ден на едно лице.

След 30 юни 2026 г. кредитните институции могат да въведат такса за услугата за обмяна на банкноти и монети от левове в евро в брой, както и за внасяне и свързаната с това обмяна на банкноти и монети в левове по сметка. След 30 юни 2026 г. „Български пощи“ ЕАД също може да въведе такса за услугата за обмен на банкноти и монети от левове в евро в брой.

8. Как ще се преизчисляват цените на стоките и услугите в евро?

Превакутирането на цени и парични единици от левове в евро ще се извърши чрез прилагане на пълния цифров размер на фиксирания курс на преобразуване, изразен в шест цифри, с всичките пет знака след десетичната запетая.

Не се разрешава преизчисляване на цени при курс, различен от фиксирания обменен курс (1,95583 лева = 1 евро).

Получената сума ще се закръглява до два знака след десетичната запетая на базата на третия знак след десетичната запетая в съответствие със следното математическо правило за закръгляване:

- когато третият знак след десетичната запетая е по-малък от пет, вторият знак след десетичната запетая остава непроменен;
- когато третият знак след десетичната запетая е равен или по-голям от пет, вторият знак след десетичната запетая се увеличава с едно.

Така например, ако един хляб в момента струва 1,70 лв., то цената в евро, след прилагане на правилото за закръгляване при настоящия обменен курс на лева към еврото, ще е 87 евроцента.

9. Какво ще стане с цените на стоките и услугите при замяната на лева с евро?

Замяната на лева с еврото няма да доведе до забележимо покачване на стоките и услугите. Това е осигурено чрез разпоредбите в Закона за въвеждане на еврото в Република България, с които се урежда начинът за превакутиране на цените на стоките и услугите, въвежда се достатъчно дълъг период на двойно обозначаване на цените с оглед на прозрачност и сравнимост. Предвидени са и достатъчни правомощия на органите с контролни функции и дисциплиниращи санкции при неспазването на рамката за въвеждане на еврото при нерегламентирано повишение на цените след въвеждането на еврото в България.

10. Откога и докога цените в магазините ще се обявяват в левове и евро?

Периодът на двойно обозначаване на цените на стоките и услугите в левове и в евро започва задължително на 8 август 2025 г. и приключва след 12 месеца, т.е. продължава до 8 август 2026 г. Това означава, че на 9 август 2026 г. търговците ще могат да поставят цени само в евро.

11. Докога ще може да се плаща и в двете валути?

За разлика от неограничената във времето обмяна на левове в евро плащането в двете валути, известно като период на двойното обращение, е ограничено от 1 до 31 януари 2026 г. През този едномесечен период левът и еврото ще бъдат в обращение едновременно, като и двете валути ще бъдат със статут на законно платежно средство. След това, от 1 февруари 2026 г., еврото ще остане единствената валута на страната ни. Хората ще могат да продължат да обменят левове, ако все още разполагат с такива, в БНБ, в търговските банки или в пощенски клонове (в населени места, където няма офиси на търговски банки).

12. Ако плащам в левове, как ще ми връщат – в левове или в евро?

В периода на двойно обращение, т.е. през месец януари 2026 г., при получено плащане в брой в левове или в евро търговецът връща остатъка изцяло в евро. За тази цел търговците ще бъдат снабдени с евробанкноти и монети още преди датата на въвеждане на еврото.

По изключение, когато търговецът няма достатъчна моментна наличност да върне остатъка изцяло в евро, връща остатъка изцяло в левове.

13. Какво ще стане със спестяванията ти в банка, които са в левове – автоматично ли ще бъдат превалутирани в евро и по какъв курс?

От 1 януари 2026 г. всички сметки в левове – разплащателни, депозитни, спестовни и други сметки в местни банки, ще бъдат еднократно, автоматично и безплатно превалутирани в евро. За тези сметки няма да действа преходен период. Това означава, че още от 1 януари 2026 г. титулярите на сметки ще могат да теглят от левовите си сметки само евро, независимо дали тегленето ще става чрез АТМ/ПОС устройство, или в офиса на банка, платежна институция или дружество за електронни пари. Това е един бърз и удобен начин за замяна на левовите с евро без специален ангажимент за самия титуляр на сметката.

14. Как ще се преизчислява кредит/лизинг, който имам в левове?

От 1 януари 2026 г. всички заеми, първоначално отпуснати в левове, или заеми с валутна клауза в евро ще се считат за заеми в евро. Те се превалутират по официалния фиксиран курс, изразен до пети знак след десетичната запетая, и се закръгляват по правилата, разписани в Закона за въвеждане на еврото в Република България. Не се допуска превалутирването да се използва като условие за преговаряне на клаузи по вече сключени договори между банките и техните клиенти или като основание за други подобни действия от банките по отношение на техните клиенти, които биха ги поставили в по-неблагоприятна финансова позиция спрямо позицията им преди превалутирването. Същото ще важи и за небанковите финансови институции, които предоставят кредити/лизинг на клиенти.

Въвеждането на еврото не изисква промени в съществуващите договори за заеми, независимо дали те са заеми в левове, или заеми с валутна клауза в евро, доколкото договорите за кредит остават в сила.

15. Кой ще следи за изплати и санкциониране на злоупотреби? Къде трябва да сигнализирам, ако се сблъскам с некоректни търговци?

Комисията за защита на потребителите (КЗП), Комисията за защита на конкуренцията, Националната агенция за приходите (НАП) и сектор „Икономическа полиция“ към МВР са основните органи по отношение на контрола и санкционирането на злоупотребите, свързани с въвеждането на еврото. Българската народна банка и Комисията за финансов надзор в съответствие с правомощията си ще осъществяват контрол за спазване на изискванията от поднадзорните им лица.

Всеки гражданин ще има право да подаде сигнал за нарушения до КЗП или до съответния контролен орган чрез техните интернет страници, както и на страницата за приемане на еврото в Република България.

Комисията за защита на потребителите вече пусна мобилно приложение, което позволява да се подават жалби и сигнали бързо и удоб-

но, дори на място, от търговските обекти. Когато потребителят установи нарушение, той може да го заснеме с телефона си и да подаде жалбата си незабавно, като приложи и снимките, доказващи нарушение. В приложението в реално време се получава информация за хода на проверката и отговорите на жалбите и сигналите. За използването на мобилното приложение потребителите трябва да се регистрират и да попълнят необходимите данни, което отнема 2–3 минути. Жалбоподателите, които вече имат регистрация в сайта на КЗП, получават автоматично достъп и до мобилното приложение.

16. Какви са задълженията на търговците от 1 до 31 януари 2026 г. – в периода на двойното обращение (левове и евро)?

В периода на двойно обращение, 1–31 януари 2026 г., при получено плащане в брой в левове или в евро търговецът връща остатъка изцяло в евро. Когато търговецът няма достатъчна моментна наличност да върне остатъка изцяло в евро, връща остатъка изцяло в левове.

За тази цел търговците ще бъдат снабдени с евробанкноти и евромонети още преди датата на въвеждане на еврото.

В този едномесечен период, 1–31 януари 2026 г., търговецът може да откаже да приема повече от 50 броя монети в левове, включително стотинки, при една транзакция с купувача.

17. Ако съм търговец/юридическо лице, откъде мога да получа банкноти и монети в евро?

До 1 януари 2026 г. снабдяването с евробанкноти и евромонети на търговците се извършва от банките, като това снабдяване се прави въз основа на договори, сключени между банките и търговците.

Получените от търговците евробанкноти и евромонети не могат да бъдат използвани до 1 януари 2026 г. Може да се обърнете към обслужващата Ви банка и да уточните реда и условията, при които може да се снабдите с евробанкноти и евромонети преди 1 януари 2026 г., за да обезпечите дейността си след въвеждането на еврото.

18. Как ще се преизчисляват заплатите в евро?

Заплатите ще се изплащат в евро, считано от 1 януари 2026 г. Сумите в трудовите договори следва да бъдат превакутирани в полза на служителя, като се закръгли сумата до най-близкия евроцент. Ако знакът, който следва последния знак, до който се прави закръгляването, е по-голям от 0, една единица следва да се добави към последния знак или се определя нова сума, чиято стойност не е по-ниска от тази в левове. Така при превакутирането сумата от 2000 лв. ще стане 1022,59 евро.

19. Трябва ли да се преизчисли капиталът на фирмата/предприятието?

Да. Съгласно Закона за въвеждане на еврото, на 1 януари 2026 г. вписаният в Търговския регистър размер на капитала на дружество с ограничена отговорност, акционерно дружество и командитно дружество с

акции, както и вписаната номинална стойност на акциите в акционерно дружество и в командитно дружество с акции автоматично се заменят със стойностите в евро и евроцентове, определени съгласно чл. 31, ал. 1, 2 и 4 от Закона за въвеждане на еврото. Превалутирането по чл. 31, ал. 1 се извършва служебно от Агенцията по вписванията.

Превалутирането от левове в евро на капитала на акционерно дружество, командитно дружество с акции и дружество с ограничена отговорност се извършва по начин, който не засяга правата на акционерите, съответно на съдружниците, както и тяхното дялово участие в капитала.

Търговските дружества приемат изменения в документите по чл. 9, ал. 2 от Закона за въвеждане на еврото, както и привеждат вътрешните си документи извън посочените по-горе в съответствие с изискванията на цитирания закон в срок до 12 месеца, считано от 1 януари 2026 г.

Акционерните дружества и командитните дружества с акции представят за обявяване в Търговския регистър заверен от лицето или лицата, представляващи дружеството, препис от устава с отразени превалутираните по правилата на Закона за еврото размер на капитала и номинална стойност на акциите.

Дружествата с ограничена отговорност представят за обявяване в Търговския регистър заверен от органа, представляващ дружеството, препис от дружествения договор с отразен превалутирания по реда на чл. 31, ал. 4 от Закона за въвеждане на еврото размер на капитала, както и превалутиран размер на дяловете, с които съдружниците участват в капитала.

Представянето за обявяване на преписи от устава и от дружествения договор се извършва едновременно с подаване на първото следващо заявление за вписване, заличаване или обявяване в Търговския регистър. За обявяването на актовете по гореописаните действия не се събира държавна такса.

В случай че за запазване на правата на съдружниците в дружество с ограничена отговорност при превалутиране на техните дялове в капитала се налага изменение на превалутирания капитал, изменението може да бъде само до размер на 5 на сто от вписания капитал и следва да се извърши по реда за изменение на дружествения договор. В този случай правилата на Търговския закон за увеличаване и намаляване на капитала не се прилагат.

20. Какви ще бъдат данъчните декларации след въвеждане на еврото?

Съгласно чл. 50 от Закона за въвеждане на еврото паричните стойности в данъчните декларации и декларациите за задължителни осигурителни вноски и другите документи, които се подават за изтекъл данъчен/осигурителен период, се посочват в паричната единица, която е била официална парична единица на Република България в края на данъчния/осигурителния период, за който се подава декларацията или документът. Когато периодът, за който се подава декларацията или документът, приключва в/включва периода на двойно обращение на левове

и евро (1–31 януари 2026 г.), паричните стойности в данъчната/осигурителната декларация или в документа се посочват в евро. Паричните стойности в данъчните декларации, които се подават за бъдещ данъчен период, се посочват в паричната единица, която е официална парична единица на Република България в момента на тяхното подаване.

В актовете и документите, издавани по реда на Данъчно-осигурителния процесуален кодекс след 1 януари 2026 г. в Република България и отнасящи се до периоди преди тази дата, паричните стойности се посочват в левове. Сумите за внасяне и сумите за възстановяване се посочват в евро.

Паричните стойности в коригиращите декларации и другите документи се посочват в паричната единица, която е била официална парична единица на Република България в края на периода, за който се подава коригиращата декларация или документ.

Допълнителни пояснения могат да бъдат намерени в Насоките за счетоводно отчитане, разработени от работна група „Нефинансов сектор“ към Координационния съвет за подготовка на Република България за членство в еврозоната (КС) с водеща институция Министерството на икономиката и индустрията.

21. Как ще се изчислява стойността на активите/пасивите на фирмата/предприятието след 1 януари 2026 г.?

Изчислението на стойността на активите/пасивите на фирмата/предприятието е уредено в чл. 48 от Закона за въвеждане на еврото. Стойността на всеки отделен наличен актив или пасив се преизчислява от левове в евро, като числовата стойност в левове се раздели на пълната числова стойност на официалния валутен курс, изразен с шест цифри с всичките пет знака след десетичната запетая. Полученият резултат се закръглява според правилата по чл. 13 от Закона за еврото, с изключение на позициите на възнагражденията за положен труд, паричните и социалните помощи, както и пенсиите по част първа от Кодекса за социално осигуряване, които се превакутират по реда на чл. 45 от същия закон.

22. В каква валута се съставят годишните финансови отчети?

От 1 януари 2026 г. текущото счетоводно документиране и отчитане се извършва в евро и годишните финансови отчети се съставят в хиляди евро, като данните за предходния отчетен период се преизчисляват в хиляди евро в съответствие с правилата за превакутиране и закръгляване от Закона за въвеждане на еврото в Република България с цел осигуряване на съпоставимост между текущ и предходен период.

23. Народното събрание може ли да се разпорежда с активите на БНБ, в т.ч. чрез приепане на Закон за управление на резервите на БНБ?

Не. Народното събрание няма правомощие със закон или под друга правна форма да постанови използването на валутните резерви на БНБ за каквито и да било цели, включително и за намаляване на външния дълг. Подобно действие би било нерегламентирана намеса в правомощията на централната банка. То ще е в нарушение на принципа на независимост на БНБ, както и на правото на ЕС, в частност на забраната за парично финансиране на държавата и на рамката на ЕЦБ за управление на тези резерви. Подобни действия от страна на Народното събрание биха поставили под риск валутната и финансовата стабилност на страната.

Дори и при извънредни обстоятелства, каквато би била системна банкова криза, единствено БНБ, независимо от НС, но съгласувано с ЕЦБ и в рамките на правото на ЕС може да предприеме действия за подпомагане на банковия сектор.

II. Еврозоната и еврото

24. Какво е еврозоната?

Еврозоната е обединение на онези държави – членки на Европейския съюз (ЕС), които са въвели еврото като своя национална валута. Общата валута, единната парична политика, целяща ценова стабилност, и координацията на икономическите и фискалните политики са ключовите характеристики на Икономическия и паричен съюз (ИПС). Всички новоприсъединили се държави – членки на ЕС, участват в ИПС с дерогация по отношение на общата валута и единната парична политика до момента на тяхното присъединяване към еврозоната (с изключение на Дания), с което те стават пълноправни участници и в Икономическия и паричен съюз.

25. Кои държави са част от еврозоната?

Понастоящем държавите – членки на еврозоната, са 20: Австрия, Белгия, Германия, Гърция, Естония, Ирландия, Испания, Италия, Кипър, Латвия, Литва, Люксембург, Малта, Нидерландия, Португалия, Словакия, Словения, Финландия, Франция и Хърватия.

Когато еврото беше въведено за първи път през 1999 г. – първо за безналичните разплащания при търговски и финансови операции – еврозоната беше съставена от 11 от тогавашните 15 държави – членки на ЕС. Броят на участващите държави се увеличи до 12 на 1 януари 2001 г. с присъединяването на Гърция, само една година преди появата на наличната форма на еврото като банкноти и монети. На 1 януари 2007 г. Словения стана 13-ият член на еврозоната, последвана година по-късно от Кипър и Малта, от Словакия на 1 януари 2009 г., Естония на 1 януари 2011 г., Латвия на 1 януари 2014 г., Литва на 1 януари 2015 г. и Хърватия на 1 януари 2023 г.

България ще бъде 21-та държава-членка на еврозоната от 1 януари 2026 г.

26. Колко държави и с какво население използват еврото?

Еврот се използва от над 350 милиона души в 20 държави от Европейския съюз. То е основа за стабилност и символ на европейското единство. Освен това е една от валутите, които се радват на най-голямо доверие в света. Също така еврото се използва и в редица държави и територии извън еврозоната, където еврото е официална или широкоприета валута, като например: Ватикана, Андора, Монако и Сан Марино, въз основа на официално споразумение, Черна Гора и Косово, без официално споразумение, както и в отвъдморски територии на държави – членки на ЕС, като Гваделупа, Мартиника, Гвиана, Реюнион, Майот, Сен Пиер и Микелон, Канарските острови.

27. Защо има държави – членки на ЕС, които не са част от еврозоната?

Всички държави – членки на ЕС, имат задължението да се присъединят към еврозоната, когато изпълнят необходимите условия за въвеждане на еврото, а дотогава те участват в Икономическия и паричен съюз на ЕС като държави членки с дерогация. Единственото изключение е Дания, която има право на неучастие, посочено в Протокол, приложен към Договора за създаване на Европейската общност, въпреки че при желание в бъдеще страната може да въведе еврото.

28. Защо има държави, които са приели еврото като своя национална валута, но не са част от еврозоната?

Андора, Монако, Сан Марино и Ватикана са приели еврото като своя национална валута по силата на специални парични споразумения с ЕС и могат да издават свои собствени евромонети в рамките на определени ограничения. Черна гора и Косово също са приели еврото като национална валута, но с едностранни актове. Тъй като нито една от шестте държави не е членка на ЕС, те не са част от еврозоната.

29. Какви са критериите за приемане на еврото?

Постигането на съвместимост между националното законодателство и първичното право на ЕС, както и на номинално и устойчиво сближаване са условията за членство в еврозоната, съгласно Договора за функционирането на ЕС, които страната ни трябва да изпълни. Постигането на такова сближаване се определя от изпълнението на следните критерии, наричани още Маастрихтски критерии:

- Критерий за ценова стабилност, според който средният темп на инфлацията за период от една година преди оценката, не надвишава с повече от 1,5 процентни пункта средния темп на инфлация в трите държави членки с най-добри резултати в областта на ценовата стабилност;
- Бюджетният дефицит да не надвишава 3% от БВП;

- Държавният дълг да не надвишава 60% от БВП;
- Средният размер на номиналния дългосрочен лихвен процент, измерен чрез доходността на десетгодишните държавни облигации, деноминирани в национална валута, за период от една година преди оценката да не превишава с повече от 2 процентни пункта средната стойност на показателя за трите държави членки с най-добри резултати в областта на ценовата стабилност;
- Участие на националната валута във Валутно-курсовия механизъм II за период от най-малко две години преди оценката, без обезценяване спрямо централния курс към еврото.

Наред с изпълнението на правни, икономически и структурни мерки за укрепване на конкурентоспособността и устойчивостта на икономиката пътят към плавно приемане на еврото е свързан и със задълбочено планиране и практическа подготовка за приемане на единната валута както от администрацията, така и от бизнеса и гражданите.

30. Какви са ползите от еврото?

Еврото предлага много ползи и възможности за гражданите, фирмите и икономиките на държавите, които го използват. Някои от тях са:

- по-лесно сравняване на цените между държавите – членки на еврозоната, което засилва конкуренцията между предприятията, като по този начин облагодетелства потребителите и спомага за поддържането на ценова стабилност;
- възможност за фирмите по-лесно и по-евтино да търгуват в еврозоната и с останалата част на света;
- по-добре интегрирани и поради това по-ефективни финансови пазари;
- потенциални икономически и геополитически ползи от задълбочаването на интеграцията ни в ЕС;
- по-нататъшно усъвършенстване на институционалната рамка и свързаното с това подобряване на средата за правене на бизнес;
- повишаване на икономическата стабилност и подобряване на перспективите за растеж на икономиката;
- понижаване на рисковата премия на страната и намаляване на разходите за финансиране на правителството при равни други условия;
- България става част от паричен съюз, използващ втората по дял резервна валута в света – еврото;
- пряко участие на управителя на БНБ в определянето на паричната политика на ЕЦБ;
- пряк достъп на банките в България до инструментите на паричната политика на Евросистемата;
- осезаем символ на европейската идентичност.

Много от тези ползи са взаимосвързани. Тяхното реализиране предполага активно управление на икономическите процеси със стратегическа визия за развитието на страната, благоразумна фискална политика и амбициозни структурни реформи за повишаване на потенциала за растеж.

31. Ще се повиши ли инфлацията от въвеждането на еврото?

Опитът на последно присъединилите се към еврозоната държави показва, че непосредственият ефект от влизането в еврозоната върху ценовите равнища е в диапазона от 0 до 0,5 процентни пункта повишение на инфлацията. Същевременно не бива да се забравя, че заради догонващия икономически ефект и по-ниското ценово равнище в България в сравнение с еврозоната, инфлацията у нас е възможно да бъде относително по-висока от средната за ИПС в дългосрочен план.

32. Каква е гаранцията, че след членството ни в еврозоната България няма да плаща сметката на фискално недисциплинираните задлъжнели държави?

След финансовата (през 2008 г.) и дълговата (през 2010 г.) кризи бяха въведени значителни промени в контрола върху задлъжнялостта и финансовата стабилност в еврозоната. Бяха приети законодателни промени, които имаха за цел подобряване на рамката за средносрочно фискално управление на държавите – членки на ЕС.

Създаден беше Европейският механизъм за стабилност (ЕМС) като постоянен фонд за подпомагане на държави от еврозоната с финансови затруднения. Той предоставя заеми след анализ на дълговата устойчивост и при строги условия, вписани в програма за икономическо приспособяване, която следва да се изпълнява от държавата кредитополучател. Заемът се отпуска на няколко транша, като преди всеки от тях всички държави членки обсъждат мониторингов доклад от Европейската комисия и Международния валутен фонд (доколкото в повечето случаи се прилага съвместно финансиране със средства и от МВФ).

Чрез изграждането на банковия съюз бяха въведени механизми за надзор и реструктуриране на банки, включително Единният надзорен механизъм (ЕНМ) и Единният механизъм за реструктуриране, които имат за цел да се предотвратят бъдещи банкови кризи. Въведени бяха нови регулации, които изискват банките да поддържат по-високи нива на капитал и ликвидност, за да се справят с икономически шокове, без да е необходима намеса на държавата.

Тези промени целят да предотвратят повторение на кризи, като тази от 2010 г., и да осигурят по-голяма финансова стабилност в еврозоната.

III. Евросистемата. Европейската централна банка.

33. Какво представляват Евросистемата и Европейската система на централните банки (ЕСЦБ)?

Европейската система на централните банки (ЕСЦБ) включва Европейската централна банка (ЕЦБ) и националните централни банки (НЦБ) на държавите – членки на ЕС. Основната цел на ЕСЦБ е да поддържа ценова стабилност. Без да се накърнява тази цел, ЕСЦБ подпомага

общата икономическа политика в рамките на Съюза в съответствие с принципа на отворена пазарна икономика при свободна конкуренция.

За разлика от ЕСЦБ, Евросистемата включва само ЕЦБ и националните централни банки на държавите членки, чиято парична единица е еврото. Чрез Евросистемата се определя и прилага паричната политика на еврозоната, извършването на валутни операции, управлението на официалните резерви в чуждестранна валута на държавите членки и насърчаването на нормалното функциониране на платежните системи.

34. Какво представлява Европейската централна банка?

Европейската централна банка (ЕЦБ) е една от седемте институции на ЕС и е централната банка на еврозоната. Нейната главна цел е да поддържа цените стабилни. Преди всичко това става чрез определяне на адекватни лихвени проценти, но през годините са се развили и други инструменти на паричната политика.

Освен това ЕЦБ отговаря за упражняването на надзор над банките в рамката на Единния надзорен механизъм.

35. Как се ръководи ЕСЦБ?

Европейската система на централните банки се ръководи от органите за вземане на решения на ЕЦБ – Управителен съвет, Изпълнителен съвет и Генерален съвет (ГС).

Управителният съвет е главният орган за вземане на решения на ЕЦБ. Той се състои от шестимата членове на Изпълнителния съвет и управителите на националните централни банки на държавите от еврозоната. Неговите насоки и решения осигуряват изпълнението на възложените на ЕЦБ и Евросистемата задачи.

Изпълнителният съвет се състои от председателя, заместник-председателя и четирима други членове. Всички членове се назначават от Европейския съвет, който взема решение с квалифицирано мнозинство. Изпълнителният съвет ръководи текущите дейности на ЕЦБ и прилага решенията на УС.

Генералният съвет включва председателя и заместник-председателя на ЕЦБ и управителите на националните централни банки на всички държави – членки на ЕС. Другите членове на Изпълнителния съвет на ЕЦБ, председателят на Съвета на ЕС и един член на Европейската комисия могат да присъстват на заседанията на Генералния съвет, но нямат право да гласуват. Председателят на ЕЦБ информира ГС за решенията на УС на ЕЦБ. Генералният съвет на ЕЦБ ще бъде разпуснат, когато всички държави – членки на ЕС, въведат единната валута.

36. Как се провеждат гласуванията в Управителния съвет на ЕЦБ?

Управителният съвет по принцип взема решения с обикновено мнозинство от гласовете на членовете, имащи право на глас. За провеждане на гласуване в Управителния съвет е необходим кворум от две трети от членовете, които имат право на глас. Понастоящем управителите

са разпределени в две групи. Първата група притежава четири гласа при гласуване, а втората разполага с единадесет гласа. Управителите се редуват, като правата се използват във основа на месечна ротация.

37. На какъв принцип са разпределени управителите на национални банки в двете групи за взимане на решения?

Управителите са разпределени в двете групи според дела на държавата членка в съвкупния брутен вътрешен продукт по пазарни цени и в общия агрегиран баланс на парично-финансовите институции на държавите членки, чиято парична единица е еврото.

В първата група влизат управителите на НЦБ на Германия, Франция, Италия, Испания и Нидерландия, а във втората – управителите на НЦБ на останалите държави от еврозоната.

38. Колко често всеки един от управителите на централна банка от еврозоната участва във взимането на решения в съответните групи?

Изследване на ЕЦБ показва, че при 21 управители честотата на гласуване на тези в първата група е 80%, а на тези от втората – почти 70%.

39. България участва ли в Генералния съвет на ЕЦБ?

От присъединяването на България към ЕС Българската народна банка е част от ЕСЦБ, управителят на БНБ е член на Генералния съвет на ЕЦБ и участва в заседанията, които обикновено се провеждат четири пъти в годината. За провеждане на гласуване на заседанията на Генералния съвет е необходим кворум от две трети от членовете му или техните заместници. Решенията на Генералния съвет се вземат с обикновено мнозинство, като съществува възможност те да бъдат вземани и чрез писмена процедура. За Генералния съвет на ЕЦБ не се прилага ротационната система, която се отнася до разпределението на правото на глас между членовете на Управителния съвет на ЕЦБ.

40. Какви са отговорностите на Генералния съвет?

Генералният съвет отговаря за: консултациите с ЕЦБ на проекти на актове на Съюза и на проекти на национално законодателство в областите на компетентност на ЕЦБ; събирането на статистическа информация; изготвяне на годишните доклади на ЕЦБ; установяването на необходимите правила за стандартизиране на счетоводството и отчетността на операциите, извършвани от НЦБ; приемането на мерки относно алгоритъма за записване на капитала на ЕЦБ; определянето на референтни стойности, които да се прилагат при оценката на икономическата конвергенция съгласно Маастрихтските критерии, включително определянето на изключения при прилагането на критерия за ценова стабилност; определянето на условията за работа на персонала на ЕЦБ. Генералният съвет допринася за осъществяването на необходимата подготовка за неотменимо фиксиране на обменните курсове на валутите на държавите – членки на ЕС, с дерогация спрямо еврото.

41. Как се формира капиталът на Европейската централна банка?

Към настоящия момент капиталът на ЕЦБ възлиза на 10,8 млрд. евро. Във връзка с участието си в ЕСЦБ всяка НЦБ записва вноса в капитала на ЕЦБ. Теглото на всяка НЦБ в алгоритъма за записване на капитала на ЕЦБ се определя от дела на съответната държава в общото население и в брутния вътрешен продукт на ЕС по пазарни цени за последните пет години. Двата фактора имат еднакво тегло в капиталовия алгоритъм. Европейската централна банка коригира дяловете на всеки пет години и при всяка промяна в броя на националните централни банки, които внасят дял в капитала ѝ. Последната промяна е от 1 януари 2024 г.

42. В момента България внася ли средства в Европейската централна банка?

Във връзка с участието си в ЕСЦБ от 2007 г. БНБ, както и останалите национални централни банки извън еврозоната е задължена да внася средства за оперативните разходи на ЕЦБ, като изплаща малък процент от дела си в записания капитал на ЕЦБ.

43. На колко възлизат в момента вноските на националните централни банки на страните извън еврозоната?

От 29 декември 2010 г. вноските на националните централни банки извън еврозоната представляват 3,75% от общия им дял в записания капитал на Европейската централна банка. Същевременно преди присъединяването към еврозоната НЦБ на съответните държави нямат право на дял от разпределимата печалбата на ЕЦБ и не са задължени да покриват загуби, претърпени от ЕЦБ. Считано от 1 януари 2024 г., записаното дялово участие на БНБ в капитала на ЕЦБ е в размер на 0,9783% от общия записан капитал на ЕЦБ, или 105 901 хил. евро. Внесената част от БНБ е в размер на 3971 хил. евро (3,75% от дела ѝ в записания капитал на ЕЦБ). Останалата част в размер на 101 930 хил. евро е записана като невнесено дялово участие.

44. Какво ще се случи с участието на БНБ в капитала на ЕЦБ след 1 януари 2026 г., когато Република България ще се присъедини към Евросистемата?

С въвеждането на еврото в Република България БНБ следва да изплаща напълно своя дял в записания капитал на ЕЦБ, който, считано от 1 януари 2024 г., е в размер на 0,9783% от общия записан капитал на ЕЦБ, или 105 901 хил. евро. Към момента БНБ е внесла 3971 хил. евро (3,75% от своя дял в записания капитал на ЕЦБ) и при въвеждане на еврото в Република България БНБ ще трябва да внесе оставащата част от своя дял в записания капитал на ЕЦБ в размер на 101 930 хил. евро.

45. Националните централни банки предоставят ли на ЕЦБ чуждестранни резервни активи?

Националните централни банки (НЦБ) на държавите – членки от еврозоната, предоставят на ЕЦБ чуждестранни резервни активи, различни от валутата на държавите членки, евро, резервни позиции на Международния валутен фонд (МВФ) и специални права на тираж (СПТ), до размер, еквивалентен на 50 млрд. евро. Вноската на всяка участваща НЦБ се определя пропорционално на дела ѝ в капитала на ЕЦБ. Целите на управлението на чуждестранните резерви на ЕЦБ, приоритизирани по значението си, са: ликвидност, сигурност и възвръщаемост. Валутните резерви на ЕЦБ осигуряват наличието на достатъчна ликвидност, за да може тя да провежда валутни операции при необходимост.

46. ЕЦБ прави ли интервенции на валутния пазар?

ЕЦБ осъществява интервенциите на валутния пазар едностранно или координирано с други централни банки. ЕЦБ не провежда политика за активно таргетиране на валутния курс на еврото, като до момента е интервенирала на валутния пазар само през 2000 г. и 2011 г.

47. Каква част от чуждестранните резервни активи на БНБ ще бъдат предоставени на ЕЦБ?

След присъединяването си към Евросистемата БНБ ще прехвърли на ЕЦБ чуждестранни резервни активи, различни от валутата на държавите членки, евро, резервни позиции на МВФ и СПТ.

Окончателното решение за конкретния състав на чуждестранните резервни активи, които следва да бъдат прехвърлени на ЕЦБ, се взема от УС на ЕЦБ. Приносът в общия валутен резерв е пропорционален на дела на всяка национална централна банка в записания капитал на ЕЦБ и се отчита счетоводно като вземане от ЕЦБ. По предварителна текуща оценка на БНБ към края на май 2025 г. равностойността на международните валутни резерви, които ще бъдат трансферирани към ЕЦБ, възлиза на около 1 280 000 хил. евро.

БНБ ще продължи да притежава и управлява собствени резервни активи, които са извън активите, свързани с паричната политика. Политиките за управление на тези активи, част от които може да са в чуждестранна валута или следствие на извършването на валутни операции на Евросистемата, ще е необходимо да бъдат съобразени със съответни правила, приложими за всички страни в еврозоната и ЕЦБ.

48. Кои банки в България надзирава ЕЦБ?

ЕЦБ отговаря за надзора над определените в България като значими финансови институции във всички аспекти на тяхната дейност, включително дистанционен надзор, инспекции на място, оценка на модели, оценка за надеждност и пригодност на членове на ръководните органи на банките.

От страна на националните компетентни органи, обект на надзор, са така наречените „по-малко значими институции“ (*Less Significant Institutions*), чийто брой в ЕС е 2475 (кредитни институции, клонове, финансови холдинги и смесени финансови холдинги) с активи в размер 1,8 трилиона евро. Надзорът над „по-малко значимите институции“ е директна отговорност на националните компетентни органи, като ЕЦБ чрез съответната структура на Единния надзорен механизъм (ЕНМ) осъществява съответната надзорна функция – комбинация от поддържащи методически функции и директни пълномощия.

49. Коя институция има правомощията да издава и отнема лицензи на кредитни институции?

След създаването на ЕНМ ЕЦБ играе ключова роля в издаването на лицензи за банки в еврозоната. Националните централни банки или националните надзорни органи (ако не са част от тях) правят първоначална оценка след подадено заявление за лиценз. Тя включва оценка на съответствието с изискванията за капиталова адекватност, управление и други критерии. На тази основа националният орган изготвя препоръка към ЕЦБ, която взема окончателното решение за издаване или отказ на банков лиценз. Така се гарантира, че банките в еврозоната отговарят на единни стандарти, което позволява равномерно и прозрачно регулиране на банковата дейност в еврозоната и предотвратява рисковете, свързани с финансовата нестабилност.

Освен да издава и отнема лицензи на кредитни институции ЕЦБ е оправомощена да оценява придобиването на квалифицирани дялови участия в кредитни институции, да извършва надзорен преглед, включително стрес тестове и евентуалното им публично оповестяване, за да определи дали правилата, стратегиите, процесите и механизмите, въведени от кредитните институции, и собственият капитал, който те държат, осигуряват стабилно управление и покритие на техните рискове и въз основа на този надзорен преглед да налага на кредитните институции специфични допълнителни капиталови изисквания, специфични изисквания за публично оповестяване, за ликвидност и други мерки, както и да осигурява спазването на пруденциалните правила на ЕС.

IV. Паричната политика в еврозоната. Ролята на БНБ.

50. Какво представлява паричната политика?

Паричната политика са решенията, които централните банки вземат, за да въздействат върху паричното предлагане с цел изпълнението на основната цел за поддържане на ценова стабилност.

В еврозоната най-важното решение на Европейската централна банка в това отношение обикновено е свързано с основните лихвени проценти, чрез които се оказва влияние върху условията за финансиране и

икономическото развитие в общия паричен съюз. Целта на паричната политика на ЕЦБ е цените да се запазват стабилни, т.е. инфлацията да се поддържа на равнище от 2% в средносрочен план. Ангажиментът на Управителния съвет на ЕЦБ към целта за инфлация от 2% е симетричен, което означава, че отрицателните и положителните отклонения от целта се считат за еднакво нежелателни. Поддържането на ценова стабилност, от своя страна, подкрепя общите икономически политики на ЕС, чиято цел е пълна заетост и икономически растеж.

51. Какво означава провеждане на единна парична политика на Евросистемата?

Принципът за провеждане на единна парична политика на Евросистемата се изразява в централизирано вземане на решения по отношение на паричната политика от ЕЦБ и децентрализирано прилагане на тази политика от националните централни банки.

52. Кой определя паричната политика на Евросистемата?

Управителният съвет на Европейската централна банка формулира паричната политика на Евросистемата, включително решенията, отнасящи се до междинни цели на паричната политика, основните лихвени проценти и депозирането на резерви в ЕСЦБ, и приема необходимите насоки за тяхното прилагане.

Обикновено Управителният съвет заседава два пъти месечно. Той анализира икономическата и паричната динамика и на всеки шест седмици приема решения по паричната политика. На останалите си заседания Съветът обсъжда главно въпроси, засягащи други задачи и отговорности на ЕЦБ и Евросистемата. За да се осигури разделянето на отговорностите по надзора от задачите на ЕЦБ по паричната политика и другите задължения, се провеждат отделни заседания на Управителния съвет.

Решенията, свързани с паричната политика, се разясняват подробно на пресконференция, която се провежда веднъж на шест седмици. Пресконференцията се води от председателя със съдействието на заместник-председателя на ЕЦБ.

53. Кой осъществява паричната политика на Евросистемата?

Изпълнителният съвет осъществява паричната политика в съответствие с насоките и решенията, приети от Управителния съвет. При осъществяването на тази дейност Изпълнителният съвет дава необходимите указания на националните централни банки.

Изпълнителният съвет на ЕЦБ се състои от председател, заместник-председател и четирима други членове.

54. Как БНБ ще участва ефективно във формулирането на паричната политика и управлението на Евросистемата?

От 1 януари 2026 г., управителят на БНБ ще участва в Управителния съвет (УС) на ЕЦБ с право на глас на ротационен принцип и ще гласува решенията, свързани с паричната политика на ЕЦБ. БНБ ще прилага взетите решения децентрализирано, но на основата на общи стандарти и правила, валидни за всички пазарни участници в еврозоната.

Управителят на Българската народна банка, като бъдещ член на Управителния съвет (УС) на ЕЦБ, ще участва с право на глас на ротационен принцип при формулирането на паричната политика на Евросистемата. Това свое право и задължение той ще изпълнява в лично качество и при спазването на принципите за независимост.

Съгласно общоприетата практика до момента, решенията на УС на ЕЦБ се приемат с консенсус от всички негови членове, като в редките случаи, когато такъв не може да бъде постигнат, се прилага въведенният след 2015 г. ротационен принцип, заложен в Устава. Съгласно него управителят на БНБ ще участва в около 70% от гласуванията на УС на ЕЦБ, подобно на управителите на централните банки на Австрия, Белгия, Люксембург, Ирландия, Португалия и др. (за сравнение – за управителите на централните банки на най-големите пет икономики в ЕС честотата на гласуване е 80%).

55. Какви инструменти използва Евросистемата при прилагане на паричната политика?

Лихвените проценти и изискванията за минимални резерви са част от съвкупността от инструменти на паричната политика в еврозоната. През последните години, в отговор на големите промени в икономиката, бяха добавени и нови инструменти в инструментариума на паричната политика на ЕЦБ, като: програми за закупуване на активи, целеви операции по дългосрочно рефинансиране и кредитиране, ориентирани на паричната политика.

56. В Евросистемата какви минимални резерви трябва да поддържат кредитните институции?

Евросистемата задължава кредитните институции да поддържат минимални резерви по сметки в националните централни банки. Всяка кредитна институция следва да поддържа определен процент от своите клиентски депозити (както и някои други банкови задължения) в депозитна сметка в съответната НЦБ, средно за определен от ЕЦБ период на поддържане на резервите (шест седмици). Управителният съвет на ЕЦБ може да приема регламенти, отнасящи се до изчисляването и определянето на необходимите минимални резерви. В случаите на тяхното неспазване ЕЦБ има право да налага наказателна лихва и други санкции със сходен ефект.

До януари 2012 г. банките са били задължени да поддържат в националната си централна банка минимум 2% от определени пасиви, главно

депозити на клиенти, като след януари 2012 г. равнището е понижено до 1%.

57. Какви промени ще настъпят във връзка с управление на ликвидността на банките?

Банките, опериращи на територията на страната, ще трябва да приспособят политиките си по операциите за управление на своята ликвидност, които извършват с централната банка, с нови правила и процедури, които БНБ определи в наредба, издадена на основание новия ЗБНБ. За разлика от текущата парична политика, при която банките се снабдяват с левове срещу окончателна продажба на евро, в бъдеще банките ще се снабдяват с евро като национална (местна) валута чрез ползване на кредити от централната банка, предоставяйки допустимо обезпечение.

58. Как ще се прилага инструментът за спешна ликвидна помощ (ELA)?

При присъединяване на БНБ към Евросистемата предоставянето на ликвидност ще се определя изцяло от количеството и качеството на наличното в банките обезпечение. Спрямо характеристиките на наличното обезпечение банките ще могат, в случай на нужда, да се възползват от достъпа им до стандартния инструмент на паричната политика – кредитното улеснение на ЕЦБ, или до инструмента за спешна ликвидна помощ (ELA), който би се предоставил от БНБ. Предоставянето на ELA не е безусловен и автоматичен процес. Сроктът на кредита, обезпечението и лихвеният процент по ELA ще се определят от БНБ, която трябва да информира ЕЦБ за предоставянето на тази помощ най-късно до два дни след провеждане на операцията по предоставяне на помощта, ако тя е под 500 млн. евро. Ако размерът на кредита е по-голям от 500 млн. евро, БНБ трябва да уведоми ЕЦБ възможно най-рано преди предоставянето на спешната помощ.

59. Какво значение има в момента паричната политика на ЕЦБ за икономиката и за благосъстоянието на гражданите в България? А след въвеждане на еврото?

В условията на функциониращия в страната паричен съвет БНБ не извършва операции на открития пазар и не определя основен лихвен процент на паричната политика. Съответно в условията на паричен съвет БНБ не оказва пряко влияние върху лихвените проценти в страната, а монетарните условия в еврозоната се пренасят върху монетарните условия в България в зависимост от нивото на ликвидност в банковата система, оценката за рисковата премия на кредитополучателите и на страната като цяло, както и склонността на банките да поемат риск. Паричната политика на ЕЦБ чрез промените в лихвените проценти в еврозоната оказва влияние върху лихвените проценти на междубанковия паричен пазар и върху лихвените проценти по депозитите и кредитите в България, които от своя страна влияят върху потребителското тър-

сене, спестяванията на домакинствата и икономическата активност, а от там – и върху инфлацията в страната. След въвеждането на еврото влиянието на паричната политика на ЕЦБ върху българската икономика ще стане по-пряко и по-бързо, тъй като инструментите на паричната политика на Евросистемата ще бъдат прилагани и в България.

60. Какво ще се промени по отношение на паричната политика в България след членството ни в еврозоната?

С присъединяването на България към еврозоната страната ще премине под прякото влияние на паричната политика на ЕЦБ. Това обаче няма да представлява съществена промяна, тъй като при действащия паричен съвет възможността за провеждане на самостоятелна парична политика е ограничена. В бъдеще решенията на УС на ЕЦБ ще оказват по-осезаемо въздействие върху лихвените проценти по кредитите и депозитите у нас и съответно – и върху потреблението и инвестиционната активност.

V. Новият Закон за БНБ

61. Кога влиза в сила новият Закон за БНБ, който бе приет на 1 февруари 2024 г. от Народно събрание на Република България?

Новият закон влиза в сила от 1 януари 2026 г., с изключение на § 6, ал. 1, § 9 и 11, които влизат в сила от деня на обнародването му.

Посочените влезли в сила разпоредби от преходните и заключителните разпоредби (ПЗР) на закона предвиждат БНБ да издаде предвидените в него наредби до влизането му в сила, както и Управителният съвет на БНБ със свои решения да заделя от годишното превишение на приходите над разходите на банката средства в специално учреден фонд „Увеличение на основния капитал на БНБ“ до достигане на размера на основния капитал, посочен в чл. 8, ал. 1 от закона (§ 6, ал. 1 и § 9 от ПЗР на Закона за БНБ). С § 11 се приема изменение в чл. 98, ал. 1 от Закона за противодействие на корупцията.

62. Изготвен ли е предварителен социално-икономически анализ, съдържащ оценка на потенциалното въздействие от разпоредбите в новия Закон за БНБ върху всички заинтересовани страни?

Да, при изработването на закона беше извършена цялостна оценка на неговото въздействие.

Тази оценка включва изследване на социалните, икономическите, екологичните и други ефекти от прилагането на закона. Оценка на въздействието определя и описва какво следва да бъде регламентирано в обществените отношения, установява цели, които да бъдат постигнати, формулира варианти на действие, анализира въздействията на тези варианти и препоръчва най-подходящия от тях.

Новият Закон за Българската народна банка, мотивите към него, както и докладът за цялостната предварителна оценка на неговото въздействие са публикувани на интернет страницата на БНБ.

63. Защо новият Закон за БНБ е важна стъпка по пътя към пълноправното членство на България в ЕС?

Присъединяването на Република България към еврозоната е правно регламентирана крайна фаза на евроинтеграционните процеси в рамките на Икономическия и паричен съюз.

Съгласно условията, посочени в Договора за функциониране на Европейския съюз (Договора), това присъединяване става с решение на Съвета на Европейския съюз (след консултация с Европейския парламент и след обсъждане в Европейския съвет, и по предложение на Комисията) за отмяна на дерогацията на страната ни тогава, когато са изпълнени условията за това, посочени в Договора. Едно от тези условия е съвместимост между българското законодателство, включително устройствения закон на българската централна банка, и изискванията на Договора и на Устава на Европейската система на централните банки и Европейската централна банка (Устава).

С приемането на този закон беше изпълнено изискването за правна конвергенция на устройствения Закон на Българската народна банка, като се осъществява правната ѝ интеграция в Евросистемата при въвеждане на еврото като парична единица на Република България. Предложената нова правна рамка съответства изцяло на разпоредбите на Договора и на Устава.

Бяха преодоляни и правните несъответствия, отчетени в Докладите за конвергенция на ЕЦБ и на Европейската комисия за 2022 г., както и в предходни доклади.

64. Защо в новия Закон за БНБ има много препратки към разпоредби от европейското право?

Основен подход при подготовката на закона е прилагането на законодателна техника, която избягва възпроизвеждането на пряко приложимите разпоредби от правото на Съюза, а вместо това, където е уместно, се включват препратки към тях.

Възпроизвеждането в национална разпоредба на разпоредба от правото на Съюза, която е пряко приложима в правния ред на държавата членка, може да създаде несигурност както по отношение на правното естество и произхода на приложимите разпоредби, така и по отношение на датата на влизането им в сила. Това няма да е в съответствие с принципа за еднаквото прилагане и тълкуване на правото на Съюза в целия ЕС.

65. Как новият закон регламентира задачите на БНБ?

Основните задачи на Българската народна банка, така както са регламентирани в пряко приложимите европейски актове и новия Закон за БНБ, са да участва в определянето и осъществяването на паричната политика на Евросистемата, да осъществява валутни операции в съответствие с изискванията на Договора, да държи и управлява официалните резерви в чуждестранна валута на Българската народна банка и да насърчава нормалното функциониране на платежните системи.

Българската народна банка също така:

- регулира наличнопаричното обращение и емитира и пуска в обращение евробанкноти и евромонети в страната;
- осъществява, с цел поддържане стабилността на банковата система и защита интересите на вложителите, надзор върху дейността на кредитните институции (банките) в страната, както и упражнява макропруденциален надзор върху тях с цел поддържане стабилността на банковата система;
- съдейства за създаването и функционирането на ефективни платежни системи, както и регулира и осъществява надзор върху дейността на операторите на платежни системи, на доставчиците на платежни услуги и на издателите на електронни пари в страната;
- изпълнява функцията на орган за реструктуриране на кредитните институции;
- осъществява статистическа дейност, свързана с изпълнението на функциите ѝ и като част от националната статистическа система, и в контекста на осъществяването на задачите на ЕСЦБ;
- извършва изследователска дейност, насочена към подпомагане изпълнението на задачите ѝ.

66. Как се гарантира институционалната независимост на Българската народна банка?

Принципът на институционалната независимост изрично се упоменава в член 130 от Договора и в член 7 от Устава.

С тези разпоредби се забранява на националните централни банки и на членовете на органите им за вземане на решения да искат или приемат указания от институциите или органите на Европейския съюз, от някое правителство на държава членка или от който и да било друг орган.

В съответствие с това и в новия Закон за БНБ изрично се посочва, че без да се засяга чл. 130 от Договора при упражняване на правомощията и изпълнение на задълженията си по този закон, Българската народна банка, управителят и членовете на Управителния съвет са независими и нямат право да искат или да приемат указания от институциите, органите, службите или агенциите на Европейския съюз, от Министерския съвет или от правителствата на други държави – членки на Европейския съюз, както и от други органи и институции. Министерският съвет и другите органи и институции нямат право да оказват влияние на Бъл-

гарската народна банка, на управителя или членовете на Управителния съвет.

67. Каква ще е паричната единица на Република България?

Новият Закон за БНБ урежда статута на еврото като парична единица на Република България. Съгласно закона, считано от 1 януари 2026 г., валутата на Република България ще е еврото. Паричната единица е евро. Едно евро се разделя на сто цента.

В съответствие с разпоредбите на правото на Европейския съюз Българската народна банка може да емитира евромонети в обращение (разменни), възпоменателни и колекционерски евромонети от благородни метали и мед.

68. На колко възлиза основният капитал на БНБ?

След влизане в сила на новия Закон за БНБ основният капитал на Българската народна банка ще възлиза на 1 милиард евро.

За тази цел Управителният съвет на Българската народна банка със свои решения ще заделя от годишното превишение на приходите над разходите на банката средства в специално учреден фонд „Увеличение на основния капитал на БНБ“ до достигане на размера на основния капитал.

69. Какви промени ще настъпят в структурата на баланса на БНБ?

В условията на паричен режим на фиксиран курс на националната валута БНБ публикува обособени счетоводни баланси на управление „Емисионно“ и на управление „Банково“, както и консолидиран баланс, изготвени в съответствие с Международните стандарти за финансово отчитане (МСФО), приети от Европейския съюз, Закона за счетоводството и Закона за БНБ. След присъединяване към еврозоната БНБ ще публикува баланс на банката и консолидиран баланс в съответствие с правната рамка на ЕЦБ за счетоводна и финансова отчетност, МСФО, Закона за счетоводството и Закона за БНБ. Структурата на баланса на БНБ ще бъде във формата, посочен в Приложение IV от Насоки 2024/2941 на ЕЦБ за осчетоводяване и финансова отчетност.

Активите в баланса най-общо биха могли да се разграничат на „монетарни“ и „немонетарни“. Монетарните активи са тези, които възникват вследствие на провежданата в еврозоната парична политика, като те включват вземания от банки – контрагенти на централната банка, и ценни книжа, закупвани за целите на общата парична политика. Немонетарните активи са всички други активи, в това число собствените резерви от финансови вземания и злато на БНБ. Аналогично, пасивите (задълженията) на БНБ също могат да бъдат разграничени на „монетарни“ и „немонетарни“. Монетарните пасиви са банкнотите в обращение и резервите на банковата система. Немонетарните пасиви включват всички останали задължения на БНБ – към правителството и други клиенти, както и капитала, в т.ч. резервите на БНБ. Монетарните активи и пасиви в баланса на БНБ са общи за Евросистемата, съответно, общи-

те приходи и разходи, които произтичат от тях, се преразпределят между централните банки и ЕЦБ, докато приходите и разходите от немонетарните активи и пасиви в баланса на БНБ са изцяло нейни.

Към момента на присъединяване в Евросистемата БНБ няма да притежава монетарни активи, възникнали вследствие на провежданата парична политика в еврозоната. Всички активи, които БНБ притежава към момента на присъединяване в Евросистемата, ще бъдат рекласифицирани и включени в позиции, по които се отчитат немонетарни активи. Пример за такава рекласификация са активите на БНБ, които представляват вземания в евро от чуждестранни лица резиденти на еврозоната. До присъединяването на БНБ към Евросистемата те се отчитат като вземания в чуждестранна валута от чуждестранни лица, а след като еврото стане национална валута на България, тези активи ще бъдат рекласифицирани в баланса на БНБ като вземания от резиденти на еврозоната в местна валута. Аналогично, след присъединяването към еврозоната задълженията (пасивите) ще бъдат рекласифицирани, но в пасивната страна на баланса на БНБ ще има монетарни пасиви.

70. Новият закон дава ли повече възможности на БНБ по отношение на паричната политика?

Присъединяването на Република България към Евросистемата ще доведе до фундаментална промяна в модела на паричната политика в България.

За разлика от силно ограничените възможности на паричната политика в рамките на режима на паричния съвет, след влизането в сила на новия Закон за БНБ, централната банка ще може да осъществява чрез Евросистемата целия набор от инструменти на паричната политика, предвидени в глава IV от Устава.

Съгласно текущите правила за прилагането на единната парична политика от Евросистемата инструментите на паричната политика включват операции на открития пазар, ликвидни улеснения с постоянен достъп и изисквания за минимални резерви.

71. БНБ ще продължи ли да публикува основен лихвен процент (ОЛП) след въвеждане на еврото в Република България?

Българската народна банка ще преустанови обявяването на основния лихвен процент по чл. 35 от Закона за БНБ от 1 януари 2026 г. В тази връзка например след 1 януари 2026 г. ще отпадне ролята на ОЛП на БНБ като база за определяне на законната лихва в страната в съответствие със съответната директива. След 1 януари 2026 г. за основен лихвен процент на държава членка, чиято валута е еврото, след съответното транспониране в националното законодателство, може да се прилага или а) лихвеният процент, прилаган от Европейската централна банка в нейните най-скорошни основни операции по рефинансиране; или б) пределният лихвен процент, получен при тържни процедури с променлив

процент за най-скорошни основни операции по рефинансиране на Европейската централна банка.

72. Как ще се променят изискванията за поддържане на задължителни минимални резерви?

Промяна ще настъпи спрямо размера и процедурите за изпълнение на изискванията за поддържане на задължителни минимални резерви (ЗМР).

Промените ще засягат бизнес процесите по отчитане на изпълнението на задължителните минимални резерви на банките и ще доведат до технически промени в Системата на БНБ за ЗМР и финансови пазари, в съответствие с изискванията на приложимата правна рамка на Евросистемата. След 1 януари 2026 г. отчитането на изпълнението на ЗМР следва да става съгласно изискванията за минимални резерви, залегнали в съответните пряко приложими европейски актове.

73. Ще има ли промяна в структурата и управлението на БНБ?

По отношение на структурата и управлението на централната банка в новия Закон за БНБ са възпроизведени разпоредбите на действащия Закон за БНБ. Както и досега, органи за управление на Българската народна банка са Управителният съвет (УС), управителят и тримата подуправители, избрани за ръководители на основните управления – управление „Емисионно“, управление „Банково“ и управление „Банков надзор“.

Няма промяна и по отношение на избора на членовете на УС на централната банка. Управителят на Българската народна банка се избира от Народното събрание. Народното събрание избира подуправителите – ръководители на основните управления по предложение на управителя. Другите трима членове на Управителния съвет се назначават от президента на републиката.

Мандатът на членовете на Управителния съвет е 6 години. Изборът на нов член на Управителния съвет се произвежда, съответно назначаването му се извършва, не по-рано от три месеца и не по-късно от два месеца преди изтичането на мандата на действащия.

74. С влизане в сила на този нов Закон за БНБ прекратява ли се мандатът на настоящите членове на УС на БНБ?

Управителят и другите членове на УС на Българската народна банка, избрани, съответно назначени, до влизането в сила на този закон, продължават да изпълняват мандата, за който са избрани, съответно назначени.

75. Какви са правомощията на Управителния съвет на БНБ?

Управителният съвет на БНБ заседава най-малко веднъж месечно. Той се свиква от управителя на БНБ или по искане най-малко на трима от членовете му чрез писмена покана.

Както и към този момент, съгласно разпоредбите на новия Закон за БНБ, УС на БНБ взема всички най-важни решения, които касаят дейността на централната банка.

Сред тях са решенията, свързани с регулиране на наличнопаричното обращение в страната, решенията, свързани с осъществяване на пруденциален и макропруденциален надзор върху кредитните институции в страната, решенията, свързани с регулиране и осъществяване на надзор върху дейността на операторите на платежни системи, на доставчиците на платежни услуги и на издателите на електронни пари в страната, решенията, в изпълнение на функцията на орган за реструктуриране.

Наред с това УС на БНБ обсъжда и приема основни насоки на дейността си, приема внесените от управителя годишен бюджет, годишен счетоводен баланс и отчетите за своята дейност, приема нормативни актове за дейността на банката, определя лихвите, максимите и комисионите във връзка с дейността на банката, обсъжда периодично доклади и отчети за дейността на основните управления на банката, издава предвидените в закон подзаконовни нормативни актове от неговата компетентност.

Освен изрично посочените в закона правомощия на УС на БНБ той може да разглежда и решава и други въпроси от дейността на банката.

За заседанията на Управителния съвет се води протокол. Информация за решенията на Управителния съвет се публикува на интернет страницата на банката, освен когато решенията съдържат служебна, банкова, професионална, търговска или друга правнозащитена тайна.

76. За какво отговаря управителят на БНБ?

Управителят на Българската народна банка осъществява цялостното ръководство на банката, участва в определянето на паричната политика на Европейския съюз и представлява Банката в страната и в чужбина. Той може да предоставя упражняването на някои от правомощията си на други длъжностни лица.

Участието на управителя на БНБ в определянето на паричната политика на ЕС се изразява в неговото членство в УС на ЕЦБ, където той участва с право на глас на ротационен принцип при формулирането на паричната политика на Евросистемата. Това свое право и задължение той изпълнява в лично качество и при спазването на принципите за независимост.

77. Избраните от Народното събрание трима подуправители за какви управления отговарят и какво включват техните отговорности?

С новия Закон за БНБ се запазва обособяването на три основни управления в банката: „Емисионно“, „Банково“ и „Банков надзор“, като се регламентират техните функции.

78. За какво отговаря управление „Емисионно“?

С оглед на преминаването към различен режим на парична политика функциите на управление „Емисионно“ включват осъществяването на паричната политика на ЕЦБ, отговорността за наличнопаричното обръщение и управлението на резервните активи на Българската народна банка.

Управление „Емисионно“ ще отговаря само за прилагането на паричната политика на ЕЦБ, но няма роля при формулирането ѝ, доколкото това е въпрос от компетенциите на УС на ЕЦБ, в който управителят на БНБ ще бъде член след въвеждането на еврото в страната.

79. За какво отговаря управление „Банков надзор“?

Управление „Банков надзор“ запазва функцията си по упражняване на надзор върху банковата система.

С приемане на еврото от Република България не се очакват съществени промени в така установените дейност, функции и отговорности на БНБ по отношение на надзорната дейност, а така също и по отношение на ангажиментите по линия на макропруденциалната политика.

Разликата, която ще настъпи с отпадане на дерогацията по отношение на Република България, е, че правните актове на ЕЦБ (включително решенията относно банките) вече ще имат пряко действие в България.

ЕЦБ продължава да отговаря за надзора над банките в България, определени като значими институции, във всички аспекти на тяхната дейност, включително дистанционен надзор, инспекции на място, оценка на модели, оценка за надеждност и пригодност на членове на ръководните органи на банките. Директният надзор над останалите банки, класифицирани като по-малко значими институции, се осъществява от управление „Банков надзор“ на БНБ. ЕЦБ разполага с определени директни правомощия по отношение на по-малко значимите институции, свързани с процеса на издаване и отнемане на лицензи, оценката на инструментите на регулаторния капитал, консолидацията, надзорната отчетност, одобрения на придобиване на квалифицирани дялови участия в кредитни институции и др., включително и поемане във всеки един момент на директен надзор над по-малко значимите институции.

80. За какво отговаря управление „Банково“?

Съгласно новия Закон за БНБ управление „Банково“ продължава да отговаря за надзора върху операторите на платежни системи, върху доставчиците на платежни услуги и издателите на електронни пари, както и за предоставянето на спешна подкрепа за осигуряване на ликвидност на банки, която замества досегашната функция на кредитор от последна инстанция.

Няма да има съществена промяна по отношение на надзора на доставчиците на платежни услуги, доколкото всички приложими европейски изисквания са вече въведени в националната правна рамка. По отно-

шение на платежния надзор БНБ ще прилага надзорни практики, хармонизирани с тези на практиките на Евросистемата.

81. Ще настъпят ли промени в събирането, обработката и разпространението на официалната статистическа информация, съставяна от БНБ?

Въвеждането на еврото като официална парична единица ще доведе до промени в събирането, обработката и разпространението на официалната статистическа информация, съставяна от БНБ. За целта БНБ ще прилага правилата за изготвяне на статистически отчети в съответствие с изискванията за страните от еврозоната. Ще бъде въведена нова отчетност за банките, финансовите институции, платежните институции и дружествата за електронни пари с подробни данни за кредитите и кредитния риск съгласно изискванията на пряко приложимите европейски актове и с референтни данни за участниците в кредитния процес съгласно съответните насоки на ЕЦБ, която ще замени настоящата отчетност за целите на Централния кредитен регистър.

Българската народна банка ще превакутира в евро всички съставяни от нея исторически серии от данни, считано от първия публикуван отчетен период, за всяка от областите на статистиката от нейната компетентност.

82. БНБ може ли да спонсорира различни инициативи?

Българската народна банка не може да финансира или да спонсорира каквото и да е публични или частни инициативи.

83. БНБ има ли право да отпуска заети и да поддържа депозити?

Освен в предвидените в Закона случаи, Българската народна банка не може да отпуска кредити или да купува ценни книжа или други прехвърляеми инструменти и да поддържа каквото и да е депозити при местни лица.

84. БНБ има ли право да продава извадени от обращение български банкноти и монети по цена, различна от номиналната им стойност?

Да, Българската народна банка може да продава извадени от обращение български банкноти и монети по цена, различна от номиналната им стойност.

VI. Евронзоната и резервите в БНБ

85. Какви промени ще настъпят по отношение на международните валутни резерви на БНБ?

Централните банки използват баланса си, за да постигат своите първостепенни цели за макроикономическа и финансова стабилност. Провеждането на парична политика, водеща до постигане на основна-

та цел – ценова стабилност, има първостепенно значение за централните банки от Евросистемата. Всички останали дейности, които не са свързани с паричната политика в еврозоната, но които може да имат влияние върху нейната ефективност, са ограничени значително чрез различни правни актове. Такава дейност е управлението на собствените резерви на националните централни банки, като ограниченията пред нея целят да не се засягат първостепенните цели на Евросистемата за ценова и финансова стабилност в еврозоната.

С присъединяването на България към еврозоната от 1 януари 2026 г. ще отпадне задължението на БНБ да поддържа стабилността на националната парична единица, като продава и купува чуждестранна валута при поискване. Тази ключова промяна в паричния режим ще позволи на БНБ да преформулира инвестиционните цели по отношение на управлението на собствените си резерви, в т.ч. деноминирани в чуждестранни валути. Новият Закон за БНБ, влизащ в сила 1 януари 2026 г., предоставя по-широки инвестиционни възможности на БНБ по отношение на управлението на собствени резерви. Доходът от управлението на резервите служи на първо място за осигуряване на финансовата независимост на БНБ, което е необходимо условие за ефективното ѝ участие в процеса на постигане на основните цели на паричната политика на Евросистемата.

86. Протегна ли се начинът на управление на резервните активи на БНБ?

След присъединяването си към Евросистемата БНБ ще прехвърли на ЕЦБ чуждестранни резервни активи, различни от валутата на държа-вите членки, евро, резервни позиции на МВФ и СПТ.

Окончателното решение за конкретния състав на чуждестранните резервни активи, които следва да бъдат прехвърлени на ЕЦБ, се взема от УС на ЕЦБ. Приносът в общия валутен резерв е пропорционален на дела на всяка национална централна банка в записания капитал на ЕЦБ и се отчита счетоводно като вземане от ЕЦБ. По предварителна текуща оценка на БНБ към края на май 2025 г., равностойността на международните валутни резерви, които ще бъдат трансферирани към ЕЦБ, възлиза на около 1 280 000 хил. евро.

БНБ ще продължи да притежава и управлява собствени резервни активи, които са извън активите, свързани с паричната политика. Политиките за управление на тези активи, част от които може да са в чуждестранна валута или следствие от извършването на валутни операции на Евросистемата, ще е необходимо да бъдат съобразени със съответни правила, приложими за всички страни в еврозоната и ЕЦБ.

Законът изрично предвижда в какви видове активи и инструменти могат да се инвестират резервите на БНБ. Законът предвижда да се приемат инструменти, оценени с трите най-високи оценки на две международно признати агенции за кредитен рейтинг.

87. Народното събрание може ли да се разпорежда с активите на БНБ, в т.ч. чрез приемане на закон за управление на резервите на БНБ?

Не. Народното събрание няма правомощие със закон или под друга правна форма да постанови използването на валутните резерви на БНБ за каквито и да било цели, включително и за намаляване на външния дълг. Подобно действие би било нерегламентирана намеса в правомощията на централната банка. То ще е в нарушение на принципа на независимост на БНБ, както и на правото на ЕС, в частност на забраната за парично финансиране на държавата и на рамката на ЕЦБ за управление на тези резерви. Подобни действия от страна на Народното събрание биха поставили под риск валутната и финансовата стабилност на страната.

Дори и при извънредни обстоятелства, каквато би била системна банкова криза, единствено БНБ, независимо от НС, но съгласувано с ЕЦБ и в рамките на правото на ЕС, може да предприеме действия за подпомагане на банковия сектор.

88. Ще могат ли да се използват резервите на БНБ за финансиране на правителството след присъединяването на България към еврозоната?

Не. Забраната за парично финансиране на правителствата от централните банки е основен принцип на функционирането на Европейската система на централните банки, заедно с принципа за независимост на централните банки на държавите – членки на Европейския съюз. Договорът за функциониране на ЕС (ДФЕС) забранява на всички централни банки да предоставят кредити под каквато и да е форма, включително чрез пряко закупуване на дългови инструменти, на публични органи и други регулирани от публичното право субекти на Съюза и на държавите членки и тази забрана не е свързана с участието в единната валута на съюза. В допълнение на ДФЕС, Законът за БНБ също забранява финансиране на правителството в различните му форми. По силата на ДФЕС и Устава си ЕЦБ е задължена да следи (осъществява контрол) за спазването от централните банки на забраната за парично финансиране.

Всички финансови и други активи в баланса на БНБ, извън общите за Евросистемата монетарни активи, са нейни собствени, а правителството не може да се разпорежда с тях. Правителството може неограничено да се разпорежда само до размера на своите вземания от БНБ (размера на салдата по сметките на правителството при БНБ). Както и до момента, БНБ ще изпълнява всяко нареждане от правителството за плащане до размера на тези наличности, но не съществува правна възможност БНБ да увеличава средствата по сметките на правителството чрез финансиране или безвъзмездна помощ. Също така БНБ не може да поема задължения, по които дължник е правителството или други публични органи.

Обхватът на забраната по ДФЕС следва да се разглежда в контекста на целта на уредбата, а именно да бъдат насърчени държавите членки да провеждат разумна бюджетна политика. Това означава, че държавите членки не могат да използват средства от капитала на националните

централни банки с оглед паричното финансиране на публичните дефицити или за осъществяване на привилегирован достъп на публичните органи до финансовите пазари.

89. Могат ли да се очакват промени по отношение на депозита на правителството в БНБ?

На 1 януари 2026 г. задълженията на БНБ към правителството, деноминирани в левове, ще се трансформират по официалния фиксиран курс на лева към еврото в задължения на БНБ към правителството, деноминирани в евро. Правителството ще продължи да разполага със средствата си в БНБ без ограничения, като още от първия ден след приемането на еврото ще може да го използва за изпълнение на бюджетни операции в евро.

Не се очаква присъединяването на България към еврозоната да доведе до промяна във факторите, които определят размера на депозита на правителството в БНБ. Те ще останат основно свързани с провежданата от правителството фискална политика, която определя целите за бюджетно салдо и неговото финансиране, политиката по управление на държавния дълг (свързана с емисията на ДЦК на международния и вътрешния пазар и погасителния профил на дълга в обращение), като допълнително влияние върху размера на депозита на правителството оказва и нетният размер на средствата, получавани по линия на финансиране на европейски програми. При равни други условия реализирането на бюджетен дефицит представлява фактор за изтеглянето на ликвидни средства от депозита на правителството в БНБ, докато при реализирането на положително бюджетно салдо се акумулират средства в депозита на правителството в БНБ.

90. Как ще се променят резервите на банките в БНБ?

На 1 януари 2026 г. задълженията на БНБ към банките, деноминирани в левове, ще се трансформират по официалния фиксиран курс на лева към еврото в задължения на БНБ към банките, деноминирани в евро. Банките ще продължат да се разпореждат със средствата си в БНБ, като още от първия ден след приемането на еврото размерът на резервите им може и вероятно ще се промени вследствие на извършваните от тях операции, както и поради факторите, описани по-долу.

След присъединяването към еврозоната ставката на задължителните минимални резерви (ЗМР) за банките в България ще бъде понижена от текущите 12% до текущо 1%, като същевременно ще бъде намалена и базата, върху която се начислява ставката.

Резервната база, върху която в момента се определя размерът на ЗМР, са привлечените от банките средства от резиденти и нерезиденти, като за ЗМР се приемат и 50% от касовите наличности, включително в АТМ устройствата на банките. Банките не поддържат задължителни минимални резерви за привлечените средства от държавния и местните бюджети. След присъединяването на БНБ към Евросисте-

мата резервната база ще включва депозитите и емитираните дългови ценни книжа. От резервната база ще бъдат изключени задълженията към кредитни институции от еврозоната, което ще доведе до изключване от резервната база на привлечените средства от банките майки в еврозоната. За депозитите с договорен матурирмет над 2 години, депозитите, договорени за ползване след предизвестие над 2 години, репо сделките и дълговите ценни книжа, емитирани с оригинален матурирмет над 2 години, ще бъде прилагана ставка от 0%. За всички останали пасиви, включени в резервната база, ще бъде прилагана ставка от 1%.

По приблизителни оценки с данни за май 2025 г. базата, върху която се начислява ставката на ЗМР, би се понижила с около 8,1 млрд. лв., а ЗМР на банките биха се понижили с около 16,3 млрд. лв.

За средствата, надвишаващи задължителните минимални резерви, банките с достъп до инструментите на паричната политика ще могат да получават доход от БНБ, използвайки депозитното улеснение при лихвен процент, определен от Евросистемата за този инструмент. Конкретните стойности могат да бъдат намерени на интернет страницата на ЕЦБ.

91. Банките получават ли лихва по задължителните минимални резерви?

Минималните резерви се държат по резервни сметки, деноминирани в евро, при съответните национални централни банки във всяка държава членка от еврозоната, в която са установени кредитните институции. Съгласно изменението на чл. 9 от Регламент (ЕС) 2021/378 относно прилагането на изискванията за минимални резерви, считано от 20 септември 2023 г., наличностите от минимални резерви се олихвяват с 0% (нула процента).

Съгласно Решение на ЕЦБ/2019/31 свръхрезервите (наличностите от резерви, които надхвърлят задължителните резерви) се олихвяват с 0% (нула процента) или с лихвения процент по депозитното улеснение, което от двете е по-ниско. Това правило касае свръхрезервите, които банките държат по текущите си сметки за резерви в ЕЦБ (които се олихвяват с 0% в момента), но следва да се има предвид, че като част от Евросистемата банките могат да използват депозитното улеснение като инструмент на паричната политика и да получават доход от БНБ в размер на лихвения процент по депозитното улеснение.

92. Какви икономически ефекти могат да се очакват от намаляването на ставката на задължителните минимални резерви след присъединяването на БНБ към Евросистемата?

При запазване на текущите условия, характеризиращи се със значителна ликвидност в банковата система в страната, и отчитане на пазарните очаквания за динамиката на лихвените проценти в еврозоната, се очаква освободеният за банките ресурс от задължителните минимални резерви (ЗМР) да продължи да се поддържа в баланса на БНБ, като бъде прехвърлен в така нареченото „депозитно улеснение“. „Депозитното

улеснение“ е ликвидно улеснение с постоянен достъп, което се използва от търговските банки в еврозоната, за да пласират ликвидните си средства в националните централни банки.

След присъединяването на БНБ към Евросистемата БНБ ще започне да прилага лихвения процент по депозитното улеснение за поддържаните от банките средства по това улеснение, докато в текущия паричен режим лихвеният процент по свръхрезервите на банките в БНБ е 0%. Поддържаните от банките средства по депозитното улеснение биха представлявали за тях практически безрисков актив, който към момента представя положителна доходност, поради което може да се очаква, че те биха прехвърлили по-голямата част от освободения финансов ресурс от задължителни минимални резерви към депозитното улеснение. Това означава, че общите банкови резерви в баланса на БНБ биха се запазили без съществена промяна. В резултат на това не биха се наблюдавали значителни макроикономически ефекти от понижаването на ставката на ЗМР върху динамиката на кредитите и динамиката на крайните потребителски цени в страната.

Опитът на Хърватия показва, че непосредствено след присъединяването на страната към еврозоната се наблюдава трансформиране на по-голямата част от депозитите на търговските банки в централната банка от разплащателни сметки, средствата по които служат за покриване на задължителни минимални резерви, към депозитното улеснение. Данните за растежа на кредита за домакинствата в Хърватия показват, че в годината след присъединяването ѝ към еврозоната не се наблюдават съществени различия в темповете на растеж на жилищните и потребителските кредити спрямо тези, наблюдавани преди присъединяването. При кредита за нефинансовите предприятия се отчита значително ускоряване на растежа в годината преди присъединяването и съответно значително забавяне в годината след това вследствие на базов ефект, като не е задължително тези процеси да са пряко свързани със самото присъединяване към еврозоната.

VII. Еврозоната и платежните операции

93. Какво ще стане с платежните системи, функциониращи в страната?

С въвеждането на еврото като национална валута от 1 януари 2026 г. платежната система за брутен сетълмент в реално време в левове (РИНГС) ще престане да функционира. Плащанията, изпълнявани дотогава през РИНГС, ще започнат да се изпълняват като плащания в евро в консолидираната платформа за ТАРГЕТ услуги.

Клиентските плащания в левове, извършвани сега през платежната система, оперирана от „БОРИКА“ АД, включително бюджетните плащания, ще мигрират към Единната зона за плащания в евро (СЕПА),

които ще се изпълняват съгласно техническите и бизнес изисквания, определени в приложимите европейски актове.

Платежната система БОРИКА ще премине към обработка на иницирани чрез платежни карти платежни операции в евро, чрез присъединяване към консолидирана платформа за ТАРГЕТ услуги.

94. Ще продължат ли да се изпълняват безналични преводи в левове през периода на двойно обращение на лева и евро?

От 1 януари 2026 г. за период от един месец левът и еврото ще са законни платежни средства на територията на страната (период на двойно обращение на лева и евро). Това означава, че през този един месец гражданите ще могат да извършват в двете валути само плащания в брой (в наличност).

През периода на двойно обращение 1–31 януари 2026 г. всички безналични преводи в национална валута ще се изпълняват съгласно приложимите в еврозоната бизнес и технически изисквания за плащания в евро.

95. Как ще се изпълняват безналичните преводи в национална валута след присъединяване на страната към еврозоната?

От 1 януари 2026 г. платежната система за брутен сетълмент в реално време в левове (РИНГС) ще престане да функционира. Плащания в левове, извършвани дотогава през РИНГС, ще се изпълняват като плащания в евро в консолидираната платформа за ТАРГЕТ услуги, в която вече участват банките на територията на страната и някои от клоновете на чуждестранни банки.

Клиентските плащания в левове, включително бюджетните преводи, извършвани сега през платежната система БИСЕРА6, ще мигрират към СЕПА плащания в евро. Платежната система за обслужване на клиентски преводи в евро БИСЕРА, оперирана от „БОРИКА“ АД, изпълнява местни и презгранични СЕПА плащания в евро. От юли 2024 г. БИСЕРА осигурява пълна СЕПА достижимост на плащанията в евро чрез участието на БНБ в системата STEP2 на EBA Clearing.

Незабавните плащания в евро могат да бъдат изпълнявани чрез системата TIPS (TARGET Instant Payment Settlement). От декември 2024 г. БНБ и „БОРИКА“ АД участват в TIPS, осигурявайки възможност за банките и другите доставчици на платежни услуги да извършват местни и презгранични клиентски незабавни плащания в евро.

96. Как ще се изпълняват картовите плащания след присъединяване на страната към еврозоната?

При въвеждане на еврото като национална валута за гражданите няма да има промяна в начина на извършване на картови трансакции на ПОС терминални устройства, АТМ и онлайн. Платежната система за картови плащания БОРИКА ще премине към обработка на иницирани чрез платежни карти платежни операции в евро, като сетълментът им ще се извършва в консолидираната платформа за ТАРГЕТ услуги.

97. Как ще работят банкоматите (АТМ устройствата)?

Банкоматите ще бъдат настроени и ще бъдат заредени да работят с евробанкноти от 1 януари 2026 г. Преди това банкоматите ще работят с български банкноти.

98. Какви банкноти ще бъдат раздавани при теглене на пари в брой на терминално устройство АТМ (банкомат) през едномесечния период на двойно обръщение на лева и еврото?

От 1 януари 2026 г. при теглене на пари в брой чрез машини за самообслужване, включително терминални устройства АТМ (банкомати), ще се разпространяват само евробанкноти.

99. Как ще бъдат превалутирани средствата по платежни сметки на 1 януари 2026 г.?

На 1 януари 2026 г. кредитните институции и другите доставчици на платежни услуги еднократно превалутират всички левови салда по сметки на своите клиенти в евро в съответствие с правилата за превалутиране и закръгляване съгласно чл. 12 и 13 от Закона за въвеждане на еврото в Република България, без такси и комисиони за клиента и при запазване на условията по съответните договори, валидни преди превалутирането.

В допълнение, лице, което към 1 януари 2026 г. има платежни сметки, свободни от тежести, запови или други законови ограничения, включително сметки за електронни пари, в левове и в евро при един и същ доставчик на платежни услуги, може в двумесечен срок от датата на въвеждане на еврото да поиска закриване на едната платежна сметка и прехвърляне на положителното салдо по нея към другата платежна сметка на същото лице при запазване на условията по платежната сметка, по която се прехвърлят средствата. За тези операции не се начисляват такси и комисиони. В случай че по платежната сметка, която се закрива, има дебитно салдо или издадена кредитна карта, лицето следва да погаси съответното задължение преди закриването.

100. Ще се промени ли международният банков номер (IBAN) по левовите сметки след 1 януари 2026 г.?

Не, международният банков номер по левовите сметки (IBAN) на клиентите ще остане същият.

101. В каква валута ще бъдат изпълнени платежни операции, които са инициирани в левове преди 1 януари 2026 г. и все още не са приключили към тази дата?

От 1 януари 2026 г. платежни операции, свързани с предоставянето на платежни услуги по чл. 4 от Закона за платежните услуги и платежните системи, които преди датата на въвеждане на еврото са били инициирани в левове и ще бъдат приключени на датата на въвеждане на еврото или след нея, се изпълняват в евро.

VIII. Евромонети и евробанкноти в паричното обращение на България

102. Каква е официалната парична единица след присъединяване на страната към еврозоната?

Считано от 1 януари 2026 г., официалната валута на Република България е еврото. Едно евро се разделя на сто цента.

103. Коя институция е отговорна за изготвяне, производство и доставка на евромонети и евробанкноти?

До 1 януари 2026 г. Българската народна банка, при спазване на правните актове на Европейския съюз, организира и осъществява навременното изготвяне и производство на евромонети с българска национална страна и доставката на евробанкноти и евромонети. От 1 ноември 2025 г. Българската народна банка организира снабдяването на кредитните институции с евробанкноти, евромонети и стартови комплекти с евромонети (първоначално зареждане). Първоначалното зареждане се извършва съгласно договори, сключени между Българската народна банка и всяка кредитна институция.

От ноември 2025 г. кредитните институции организират снабдяването на „Български пощи“ ЕАД и търговците с евробанкноти, евромонети и стартови комплекти с евромонети (подзареждане). Подзареждането се извършва съгласно договори, сключени между кредитната институция и „Български пощи“ ЕАД, съответно всеки търговец.

От 1 декември 2025 г. кредитните институции продават стартови комплекти с евромонети на физически лица и търговци при спазване на Закона за мерките срещу изпирането на пари и на Закона за мерките срещу финансирането на тероризма и на разпространението на оръжия за масово унищожение.

От 1 декември 2025 г. БНБ и „Български пощи“ ЕАД продават стартови комплекти с евромонети на физически лица при спазване на Закона за мерките срещу изпирането на пари и на Закона за мерките срещу финансирането на тероризма и на разпространението на оръжия за масово унищожение, а кредитните институции организират зареждането на машините за самообслужване, включително терминални устройства АТМ, с евробанкноти.

104. Българската народна банка ще може ли да емитира евробанкноти и евромонети?

Българската народна банка ще осигурява и контролира печатането на евробанкноти и сеченето на разменни, възпоменателни и колекционерски евромонети от благородни метали и мед в страната.

Българската народна банка определя дизайна на националната страна на разменните и възпоменателните евромонети, които ще емитира, както и дизайна, номиналната стойност и техническите характеристики

тики на колекционерските евромонети, които ще емитира. Количествата възпоменателни евромонети, които националните централни банки възнамеряват да емитират, се одобряват от ЕЦБ.

105. Ще продължи ли БНБ да емитира български възпоменателни монети?

След 1 януари 2026 г. Българската народна банка ще продължи да емитира възпоменателни монети с номинална стойност 2 евро, които ще са законно платежно средство на територията на всички държави от еврозоната.

106. С колекционерските евромонети, които се емитират от БНБ, може ли да се плаща извън България?

Колекционерските евромонети, емитирани от Българската народна банка, са законно платежно средство само на територията на Република България.

107. Какви са евробанкнотите, какви са номиналите, които са в разпространение?

Съществуват две серии банкноти. Първата серия се състои от седем различни номинала: 5 евро, 10 евро, 20 евро, 50 евро, 100 евро, 200 евро и 500 евро. Втората серия, наречена „Европа“, се състои от шест номинала и е завършена с емитирането на банкнотите от 100 € и 200 € на 28 май 2019 г. Серия „Европа“ включва банкноти от 5 евро, 10 евро, 20 евро, 50 евро, 100 евро, 200 евро. Тя не включва банкнота от 500 евро, която от 27 април 2019 г. не се емитира, но е в обращение като законно платежно средство. Банкнотите от първата серия, пуснати за пръв път в обращение през 2002 г., постепенно се заместват от банкнотите от серия „Европа“, които са по-трайни и по-защитени срещу фалшифициране. Всички евробанкноти са законно платежно средство навсякъде в еврозоната.

108. Чии са подписите върху евробанкнотите?

На първата серия евробанкноти има подпис на Вилем Ф. Дуйзенберг, Жан-Клод Трише или Марио Драги – съответно първия, втория и третия председател на Европейската централна банка. Всички тези банкноти са еднакво валидни.

Подписът върху банкнотите от серия „Европа“ е на бившия председател на ЕЦБ Марио Драги или на настоящия – Кристин Лагард. Валидни са банкнотите и с едн от двата подписа.

109. Колко вида са евромонетите, какви са различните номинали?

Серията евромонети се състои от осем различни номинала: 1, 2, 5, 10, 20 и 50 цента, 1 евро и 2 евро. Евромонетите имат обща страна и национална страна, което символизира единството на ЕС в многообразието от националности. На националната страна е посочена емитиращата държава, а дизайнът на общите страни на монетите е дело на Люк Лю-

икс от Белгийския кралски монетен двор. На общата страна са представени изображения на Европейския съюз или на Европа, които символизируют единството на ЕС. На монетите от 1, 2 и 5 цента е представено земното кълбо с Европа, Африка и Азия. Всички евромонети могат да бъдат използвани навсякъде, където се извършват разплащания в евро.

110. На какъв етап е подготовката за отсичане на българските евромонети?

Дизайнът на евромонетите с българска национална страна е одобрен. Осигурени са монетните заготовки за евромонети. В ход е отсичането съгласно сключените договори за производство и доставка на евромонети с българска национална страна.

111. Какво е изобразено на националната страна на 2 евро на България?

На монетата от 2 евро е изобразен Паусий Хилендарски (1722–ок. 1773) – български народен будител и духовник, автор на първото възрожденско произведение в българската историография – „История славянобългарска“; на кирилица вдясно има надпис „БЪЛГАРИЯ“. Вляво от изображението на Паусий са разположени надпис на кирилица „ЕВРО“ и годината на емисия. По гурта на монетата от две евро има следния надпис: на едната половина е изписано „БОЖЕ ПАЗИ БЪЛГАРИЯ“, а на другата – обрнато е изписан същият текст.

112. Какъв текст ще бъде изписан по гурта на монетата от две евро?

Върху гурта на монетите от 2 евро ще бъде изписан последователно текст на кирилица „БОЖЕ ПАЗИ БЪЛГАРИЯ“ на едната половина, а на втората половина – обрнато ще бъде изписан същият текст.

113. Защо надписът „БОЖЕ ПАЗИ БЪЛГАРИЯ“ е изписан по този начин – с главни букви и без препинателни знаци?

Надписът „БОЖЕ ПАЗИ БЪЛГАРИЯ“ (изписан само еднократно върху гурта) е използван в повечето български разменни монети, емитирани в периода 1882–1943 г., а именно: само с главни букви и без препинателни знаци върху гуртовете на българските монети, т.е. това е дългогодишна традиция в българското монетосечене. Използването на подобен подход и при надписа на гурта на монетите от 2 евро ще осигури приемственост с българските исторически традиции в монетосеченето.

114. Други страни използвали ли са надписи по гуртовете на монетите от 2 евро?

Да, други страни от еврозоната също са използвали надписи по гуртовете на монетите от 2 евро, изписани с главни букви и без препинателни знаци:

- Германия: надпис по гурта на монетата от 2 €: EINIGKEIT UND RECHT UND FREIHEIT (ЕДИНСТВО, СПРАВЕДЛИВОСТ И СВОБОДА) и федералният орел;

- Латвия: по гурта на монетата е надписът DIEVS * SVĒTĪ * LATVIJU (БОГ ДА БЛАГОСЛОВИ ЛАТВИЯ);

- Литва: надпис по гурта на монетата от 2 €: LAISVĖ * VIENYBĖ * GEROVĖ * (Свобода * Единство * Благогенствие *);

- Нидерландия: надпис по гурта на монетите от 2 € и от двете серии: GOD * ZIJ * MET * ONS * (Бог да е с нас);

- Хърватия: надпис по гурта на монетата от 2 €: „О LIJEPA О DRAGA О SLATKA SLOBODO“ („О, красива, о, скъпа, о, сладка свобода“) – стих от известната пиеса „Дубравка“ от Иван Гундулич.

115. Какво е изобразено на българската национална страна на 1 евро?

На монетата от 1 евро е изобразен Св. Иван Рилски (ок. 876–946) – български духовен водач, живял като монах отшелник, чудотворец и небесен закрилник на българския народ, основател на Рилския манастир; на кирилица вдясно надпис „БЪЛГАРИЯ“. Вляво от изобразението на светеца са разположени надпис на кирилица „ЕВРО“ и годината на емисия.

116. Какво е изобразено на българската национална страна на 50, 20, 10, 5, 2 и 1 евроцента?

На евромонетите от 50, 20, 10, 5, 2 и 1 цент е изобразен Магарският конник – скален релеф от VIII век, включен в Списъка на световното културно наследство. Отгоре има надпис на кирилица „БЪЛГАРИЯ“, а отдолу също на кирилица – „СТОТИНКА“ при 1 цент и „СТОТИНКИ“ при 2, 5, 10, 20 и 50 цента, вдясно – годината на емисия.

117. Българските евромонети (с българската национална страна) са по в България ли ще могат да се използват?

Не. Всички евромонети могат да бъдат използвани навсякъде в 21 държава. Когато България стане член на еврозоната, освен в страните от еврозоната, евромонетите с българска национална страна ще могат да се използват и в редица държави и територии извън еврозоната, където еврото е официална или широко приета валута, като например: Ватикана, Андора, Монако, Сан Марино, Черна гора, Косово, както и в отвъдморски територии на държави – членки на ЕС, като Гваделупа, Мартиника, Френска Гвиана, Реюнион, Майот, Сен Пиер и Микелон, Канарски острови.

По този начин евромонетите с българска национална страна ще достигнат до всички, които използват еврото.

118. Кога ще започне сеченето на евромонети с българска национална страна?

Производство на евромонети с българска национална страна вече започна, след като на 8 юли 2025 г. Съветът на ЕС одобри решение за приемане на еврото от Република България в съответствие с член 140, параграф 2 от Договора за функционирането на Европейския съюз.

119. От какво зависи количеството, което ще бъде отсечено, и то строго фиксирано ли е?

Първоначалното количество евромонети с българска национална страна по номинали е предназначено преди всичко да замени българските разменни монети в обращение, които очакваме да се върнат в БНБ и респективно да бъдат заменени с евромонети.

Оценката на потребността от нови евромонети е постоянен процес. При изготвянето се вземат предвид запасите в трезорите на БНБ, търсенето, тенденциите в динамиката на отделните номинали евромонети, както и темповете на растеж на парите в обращение (в частност на разменните евромонети). Евромонетите си остават въпрос от национална компетентност, независимо че изготвените разчети за потребността от производството на нови евромонети подлежат на одобрение от Европейската централна банка. Ако държава от еврозоната възнамерява да емитира монети с нови изображения, като например на възпоменателна монета с номинална стойност от 2 евро, тя е длъжна да уведоми Европейската комисия. Комисията публикува информацията в „Официален вестник“ на Европейския съюз. Комисията е достоверният източник, въз основа на който ЕЦБ актуализира информацията за евромонетите на уебсайта си.

120. Пускането на тези монети в обращение ще започне на 1 януари 2026 г. или това може да стане и на по-късен етап?

Евромонетите с българска национална страна, както и евробанкнотите като национална официална валута, ще бъдат пуснати в обращение на 1 януари 2026 г.

121. Пускането в обращение ще бъде само в България първоначално или има друга схема на дистрибуция?

Съгласно разпоредбите на новия Закон за БНБ, който ще влезе в сила на 1 януари 2026 г., „Българската народна банка регулира наличнопаричното обращение в страната, емитира и пуска в обращение евробанкноти и евромонети в страната след съответното разрешение или одобрение от страна на ЕЦБ в съответствие с член 128 от Договора за функционирането на Европейския съюз.“.

След пускане в обращение от БНБ на евромонетите с българска национална страна в България, те ще могат да се ползват като разплащателно средство във всички страни от еврозоната.

122. Как тога да се снабдя със стартови комплекти с евромонети с българска национална страна преди датата на въвеждане на еврото?

Стартови комплекти с евромонети на физически лица ще се продават от 1 декември 2025 г. до деня, прехождащ датата на въвеждане на еврото на касите в Касов център на БНБ на адрес: 1784 София, м. „Полigon“, ул. „Михаил Тенев“ № 10, както и на касите в сградата на БНБ на адрес: 1000 София, пл. „Княз Александър I“ № 1.

Работното време на касите с клиенти е всеки работен ден от 8:30 до 15:45 часа.

Физическо лице може да закупи до два стартови комплекта с евромонети за една трансакция.

От 1 декември 2025 г. Българската народна банка и „Български пощи“ ЕАД ще продават стартови комплекти с евромонети с българска национална страна само на физически лица, а банките ще продават както на физически лица, така и на търговци. Евромонетите, получени със закупените стартови комплекти от физическите лица и от търговците, не могат да бъдат използвани преди 1 януари 2026 г.

Стартовият комплект с евромонети за физически лица се състои от 42 броя евромонети от всички номинали на обща стойност 10 евро и 23 цента и се продава на цена в размер на 20 (двадесет) лева за един стартов комплект. Върху продажбата на стартов комплект с евромонети по номинална стойност не се начислява ДДС.

123. Какво ще съдържат стартовите комплекти с евромонети с българска национална страна?

Стартовите комплекти с евромонети с българска национална страна за физически лица ще бъдат с продажна цена 20 лева и ще имат следното съдържание:

Номинал	Брой монети	Обща стойност
2 евро	2	4.00 €
1 евро	2	2.00 €
50 цента	4	2.00 €
20 цента	5	1.00 €
10 цента	7	0.70 €
5 цента	6	0.30 €
2 цента	7	0.14 €
1 цент	9	0.09 €
		10.23 € = 20 BGN

Стартовите комплекти с евромонети с българска национална страна за юридически лица ще бъдат с продажна цена 200 лева и ще имат следното съдържание:

Номинал	Брой монети	Обща стойност
2 евро	20	40.00 €
1 евро	20	20.00 €
50 цента	40	20.00 €
20 цента	50	10.00 €
10 цента	70	7.00 €
5 цента	60	3.00 €
2 цента	70	1.40 €
1 цент	90	0.90 €
		102.30 € = 200 BGN

124. Как ще бъдат осигурени първоначалните количества от евробанкноти при въвеждане на еврото в България?

Необходимото количество евробанкноти за първоначалното за-reждане и подзареждане ще бъде предоставено назаем на БНБ от определени от ЕЦБ за тази цел национални централни банки на държави от еврозоната, които ще осигурят както нови, така и използвани годни евробанкноти.

125. Какво ще бъде първоначалното количество, с което ще бъде запазено паричното обращение?

Към 1 януари 2026 г. БНБ ще осигури достатъчно количество както от евробанкноти, така също и евромонети с българска национална страна от всички номинали, така че да посрецине потребността от тях за период поне от една година. Първоначалното количество за запазване на паричното обращение ще зависи и от количествата евробанкноти и евромонети, които банките ще заявят и изтеглят от БНБ преди датата на въвеждане на еврото.

126. Има ли яснота откъде ще бъдат взети назаем банкнотите евро и какво първоначално количество ще бъде необходимо?

Да, има яснота. БНБ е предприела необходимите стъпки за осигуряване на достатъчно количество евробанкноти, които да заменят българските левови банкноти през първата година от въвеждане на еврото.

127. Ако имат свой бизнес, по какъв начин мога да се снабдя с евромонети и евробанкноти преди 1 януари 2026 г.?

До 1 януари 2026 г. снабдяването на търговците с евробанкноти и евромонети се извършва от банките въз основа на договори, сключени между банките и търговците.

Получените от търговците евробанкноти и евромонети не могат да бъдат използвани до датата на въвеждане на еврото. Може да се обърнете към обслужващата Ви банка и да уточните реда и условията, при които може да се снабдите с евробанкноти и евромонети преди 1 януари 2026 г., за да обезпечите дейността си след въвеждането на еврото.

128. Как ще бъде информирано населението за разпознаване на евробанкнотите и евромонетите?

БНБ ще извърши обучения за разпознаване на евробанкноти и евромонети на специалисти, работещи с банкноти и монети, които от своя страна след това трябва да обучат колегите си.

БНБ ще подготви и публикува на страницата си в интернет интерактивни материали, информация (изображения, видеоклипове) в помощ на гражданите за самостоятелно обучение за разпознаване и проверка на евробанкнотите и евромонетите.

129. Как се постъпва, ако евробанкнота или евромонета поражда съмнение, че е неистинска или преправена?

След приемане на еврото като законно платежно средство в Република България, при съмнение за истинността на евробанкноти или евромонети ще се прилага същият ред, който се е изпълнявал и до въвеждането на еврото в страната.

Ако получите евробанкнота или евромонета, за която считате, че е неистинска или преправена, е необходимо веднага да уведомите органите на полицията. Притежаването на неистински банкноти и монети, както и прокарването им в обращение, знаейки че те са неистински, представлява престъпление.

При съмнение относно истинността се обърнете към каса на БНБ или най-близкия клон на банка, където да проверят банкнотата или монетата. В случай че тя поражда съмнение за неистинност, касиерът следва да я задържи, като предостави на приносятеля протокол за задържане, след което следва да я изпрати за експертиза в Националния център за анализ (НЦА) на БНБ. За резултата от експертизата НЦА издава документ.

Неистински банкноти и монети не се заменят и не се връщат на приносятеля.

130. Какви промени могат да се очакват в динамиката на парите в обращение?

Въз основа на опита на държави членки, въвели еврото преди нас, се очаква, че в периода от половин до една година преди присъединяването на България към еврозоната ще се наблюдава значително намаляване на левовите банкноти в обращение вследствие на трансформирането им в депозити в банковата система с цел по-лесно превалутиране в евро.

В Хърватия например през шестте месеца преди присъединяването към еврозоната (след обявяването на решението на Съвета на Европейския съюз от 6 юли 2022 г. за приемането на еврото от Хърватия на 1 януари 2023 г.) банкнотите в обращение намаляват с 42,4%. Опитът на Естония, Латвия и Литва също показва, че половин до една година преди самото присъединяване към еврозоната банкнотите в местна валута, които са в обращение, са спаднали с 40% до 50%.

Динамиката на парите в обращение (евробанкноти и евромонети) след присъединяването на България към еврозоната ще зависи най-вече от търсенето им за трансакционни цели и от предпочитанията на икономическите агенти (домакинства, фирми) да държат пари в брой или да поддържат средства под формата на депозити в банковата система.

131. Как логистично ще бъде организиран процесът: къде ще се съхраняват банкнотите и монетите, изтеглени от обращение?

За съхранението на изтеглените от обращение български банкноти и разменни монети са осигурени достатъчно специализирани помещения, отговарящи на изискванията за съхранение на такъв вид ценности.

132. Възможно ли е метал от изтеглените от обращение български монети да бъде използван и за отсичане на българските евромонети?

Краткият отговор е „не“.

133. БНБ може ли да извади от обращение пуснати от нея колекционерски евромонети?

Да. След като съобщи чрез „Държавен вестник“, БНБ може да извади от обращение пуснати от нея колекционерски евромонети при заплащане на номиналната им стойност. Такива монети, след изтичане на определения срок, се смятат за излезли от обращение и престават да бъдат законно платежно средство в страната.

IX. Законът за въвеждане на еврото в Република България

134. Каква е целта на Закона за въвеждане на еврото?

Целта на Закона е да улесни въвеждането на еврото в Република България и да повиши прозрачността и информираността за процеса на въвеждане на еврото в страната в съответствие с пряко приложимо-

то право на Европейския съюз. Този закон осигурява прилагането на съответните актове на Европейския съюз, като определя необходимите мерки на национално ниво за въвеждане на еврото в Република България.

135. Кога е приет Законът за въвеждане на еврото в Република България?

Законът за въвеждане на еврото е приет от 50-ото Народно събрание на 7 август 2024 г. и е обнародван в „Държавен вестник“ след указ № 200 на президента, издаден на 19 август 2024 г., на основание чл. 98, т. 4 от Конституцията на Република България.

136. Каква е официалната парична единица след присъединяване на страната към еврозоната?

Паричната единица е едно евро. Едно евро се разделя на сто цента. Считано от 1 януари 2026 г., валутата на Република България е еврото.

137. Какъв е официалният валутен курс?

Официалният валутен курс на лева към еврото е 1,95583 лева за 1 евро.

138. Кои са основните принципи, които се прилагат в процеса на въвеждане на еврото в Република България?

В процеса на въвеждане на еврото в Република България се прилагат принципът на защита на потребителите, принципът на информираност, принципът на ефективност и икономичност, принципът на прозрачност и принципът на приемственост и автоматично преваутуиране на суми от левове в евро.

139. В какво се изразява принципът на защита на потребителите?

Преваутуирането на цените и другите стойности от левове в евро не може да води до поставяне на потребителите във финансово неблагоприятно положение, отколкото биха били, ако еврото не е въведено като парична единица на Република България, в съответствие с приложимите актове на Европейския съюз в областта на защитата на потребителите.

Въвеждането на еврото не може да води до увеличение на цените на стоките и услугите, освен когато това е обосновано от обективни икономически фактори.

140. Какво представлява принципът на информираност?

На потребителите се предоставя ясна, точна и своевременна информация за принципите, правилата и процедурите за въвеждане на еврото като парична единица на Република България, включително реда и правилата за обмяната на левове в евро, преваутуирането от левове в евро и представянето на цените на стоки и услуги и на други стойности в евро.

141. Какво гласи принципът на ефективност и икономичност?

Въвеждането на еврото като парична единица на Република България и всички произтичащи от това процедури и дейности се извършват по най-ефективен и целесъобразен начин в съответствие с приложимите актове на Европейския съюз в областта на защита на потребителите, като разходите за лицата не се компенсират с публични средства.

Изискванията за одобрение от държавен орган не се прилагат, когато измененията в устава, дружествени договори, учредителни актове, правила, процедури и други вътрешни актове или договори, свързани с извършване на дейност или предоставяне на услуги, се налагат от въвеждането на еврото в страната и са свързани само с превакутиране на стойности от левове в евро.

142. На какво се основава принципът на прозрачност?

Процесът по въвеждането на еврото като парична единица на Република България следва да бъде извършен по прозрачен начин, като отговорните институции, органи и лица предоставят публично съобщение, подробна, ясна, точна и разбираема информация.

143. Какво гласи принципът на приемственост и автоматично превакутиране на суми от левове в евро?

Въвеждането на еврото не засяга действието на съществуващите правни инструменти с позовавания на лева или с препратки към лева.

Стойностите, посочени в левове в съществуващите правни инструменти, се считат за стойности в евро при прилагане на официалния валутен курс и правилата за превакутиране и съответно за закръгляване от Закона за въвеждане на еврото или по специалните правила за закръгляване, предвидени в този закон.

Въвеждането на еврото няма за последица промяна на никой от сроковете в правен инструмент или освобождаване от задължение или изпълнение, съгласно който и да е правен инструмент, нито дава право на страна едностранно да измени или прекрати такъв инструмент. Това не засяга договореното между страните. Позоваванията в правните инструменти на лева без посочване на стойността се считат за позовавания на еврото.

144. С приетането на еврото ще се променят ли договорите?

В процеса на въвеждането на еврото ще се прилага принципът на приемственост на договорите. Това означава, че:

- въвеждането на еврото не следва да засяга действието на съществуващите договори с позовавания на лева или с препратки към лева;
- всички стойности в съществуващите договори, посочени в левове, ще се считат за стойности в евро при прилагане на официалния валутен курс и правилата за закръгляване, разписани в Закона за въвеждане на еврото;

- въвеждането на еврото не води до промяна на никой от сроковете в договор или освобождаване от задължение или изпълнение, съгласно който и да е договор, нито дава право на страна едностранно да измени или прекрати такъв договор освен ако между страните изрично е уговорено друго;

- позоваването в договорите на лева без посочване на стойността се счита за позоваване на еврото.

145. Имат кредит за жилище в евро. Може ли банката да иска преговаряне на условията по него след въвеждане на еврото?

От 1 януари 2026 г. всички заеми, първоначално отпуснати в левове, или заеми с валутна клауза в евро, ще се считат за заеми в евро. Няма да се допуска въвеждането на еврото да се използва като условие за преговаряне на клаузи по вече сключени договори между банките и техните клиенти или като основание за други подобни действия от страна на банките по отношение на техните клиенти, които биха ги поставили в по-неблагоприятна финансова позиция спрямо позицията им преди превакутирането.

Това ще важи и за небанковите финансови институции, които предоставят кредити на клиенти.

146. Ще се промени ли лихвеният процент от 1 януари 2026 г. по усвоен от мен кредит, ако е договорен при фиксиран лихвен процент, например 3%?

Ако към 1 януари 2026 г. имате договорен фиксиран лихвен процент по кредит, например 3%, лихвеният процент се запазва такъв, както е бил договорен преди датата на въвеждане на еврото.

147. Ако лихвеният процент по усвояния от мен кредит от банка е променлив, например формира се като бенчмарк или индекс/индикатор, публикуван от БНБ или НСИ плюс надбавка, ще се промени ли този лихвен процент от 1 януари 2026 г.?

Ако към 1 януари 2026 г. имате променлив лихвен процент и поради въвеждане на еврото се преустанови изчисляването на бенчмарка/индекса/индикатора, новият лихвен процент, приложим по Вашия кредит, не може да е по-висок от размера на лихвения процент преди 1 януари 2026 г.

148. Ако закупя ваучер за подарък талко преди 1 януари 2026 г. и той остане неизползван до тази дата, ще бъде ли загубен?

Пощенските марки, лотарийните игри с предварително определен резултат, купоните за отстъпка, купоните за стойността на върнатите стоки, ваучерите, включително и ваучерите за храна и други ценни книжа на приносител, които са били в продажба или в обращение преди 1 януари 2026 г. и на които стойностите са изразени в левове, ще

могат да се използват и след 1 януари 2026 г. до изтичане на срока им или до изчерпване на наличностите.

149. При замяната на лева с евро стоките и услугите ще поскъпнат ли двойно?

Замяната на лева с еврото няма да доведе до двойно поскъпване на стоките и услугите. Това е осигурено чрез разпоредбите в Закона за въвеждане на еврото в Република България, с които се урежда начинът за превалутирание на цените на стоките и услугите, въвежда се достатъчно дълъг период на двойно обозначаване на цените с оглед на прозрачност и сравнимост. Предвидени са органите с контролни функции, както и санкциите при неспазването на рамката за въвеждане на еврото, водещо до нерегламентирано повишение на цените след въвеждане на еврото в България.

150. Какви са основните елементи от цялостния процес по въвеждане на еврото?

- Двойно обозначаване на цените в евро и левове – с приблизителна продължителност 12 месеца (8 август 2025 г. – 8 август 2026 г.);
- Превалутирание на цените от левове в евро – през периода на двойното обозначаване, при спазване на правилата за закръгляване на цените;
- Период на двойно обращение в левове и евро – с продължителност един месец (1–31 януари 2026 г.), по време на който плащанията в брой може да се осъществяват в левове и евро, но ресто се връща само в евро и по изключение при моментна липса на евромонети и евробанкноти по обективни причини – в левове;
- Обмен на левове в евро – безсрочно, докато е необходимо в БНБ, и за 12 месеца (1 януари – 31 декември 2026 г.) от търговските банки и определени пощенски офиси в по-малки населени места, където няма представителство на търговски банки.

Х. Двойно обозначаване на цените в евро и левове

151. Откога ще се въведе и колко ще продължи двойното обозначаване на цените в евро и в левове?

Периодът на двойно обозначаване на цените на стоките и услугите в евро и в левове ще започне на 8 август 2025 г. и ще приключи на 8 август 2026 г. За цените в евро се прилагат правилата за превалутирание и закръгляване, заложили в Закона за въвеждането на еврото.

152. Двойното обозначаване на цените ще предотврати ли повишаването на цените?

Опитът на държавите членки, последно въвели еврото, показва, че задължението за двойно обозначаване е дало много добри резултати. То е спомогнало за предотвратяване на повишаването на цените, позво-

лявайки на потребителите да идентифицират лесно търговци и други бизнеси, неправомерно завишили цените.

Специално внимание ще се обърне на търговците и доставчиците на услуги, които следва да показват цените на своите продукти и/или услуги в двете валути по време на периода на двойно обозначаване на цените.

153. Двойното обозначаване ще се прилага ли и за цените на стоки и услуги, предлагани в рекламни материали?

В същия период обозначаването на цените в левове и в евро следва да се прави и в рекламните материали, съдържащи информация по отношение на цените на рекламираните услуги и/или продукти.

154. Държавните институции ще спазват ли също изискването за двойно обозначаване?

Двойното обозначаване на цените ще важи и за публичните органи. По време на този период всички суми, дължими от българските граждани на държавата, включително данъци, такси и др., следва да се обозначават в левове и в евро. Същото важи и за сумите, дължими от държавата на гражданите. Публичните органи следва също да изготвят информационни материали във връзка с двойното обозначаване на цените и ценови листи, в които цените са изписани в двете валути.

155. В какви случаи не се прилага изискването за двойно обозначаване?

Изискването не се прилага при: продажната цена на стоки и номиналната стойност на ценни книжа на приносител и на платежни инструменти, попадащи извън приложното поле на Закона за платежните услуги и платежните системи, които се поставят трайно и непосредствено върху тях в процеса на производството и при които двойното обозначаване е технически невъзможно; продажната цена на тютюневите изделия, изписана върху потребителската опаковка или върху бандерола – за пури и пурети, по която се продават на дребно на краен потребител; продажната цена на продуктите от нефтен произход и природен газ, използван като моторно гориво, както и на добавките за гориво, визуализирана на информационни табели (ценови тотеме) и колонки с дисплей за зареждане на моторни превозни средства в търговски обекти за зареждане на горива; цената на услугата за превоз, визуализирана на таксиметрови апарати с дисплей; цената, посочена на етикети, издавани от електронна везна за измерване на маса; цената на стоката или услугата, визуализирана на автомати, устройства и системи на самообслужване, включително без електрическо хранване; продажната цена, отпечатана трайно върху персонализирани превозни документи на хартиен носител; продажната цена на книги, учебници и други печатни произведения, включително детски книги за рисуване или оцветяване, печатни или ръкописни нотни издания; издаване на документи по чл. 112, ал. 1 от Закона за данък върху добавената стойност.

156. Как се осъществява двойното обозначаване?

При двойното обозначаване на цените на стоките и услугите цените в евро и в левове се поставят в непосредствена близост, изписват се ясно, четливо, недвусмислено и лесно разбираемо, с еднакъв размер на шрифта, по начин, който не въвежда потребителите в заблуждение. Двете цени са придружени с изписване на съответната валута, отличителен знак или съкращение, позволяващи лесното им разпознаване.

Изключенията за прилагането на изискванията за прилагане на двойното обозначаване не освобождават търговците от задължението за ясно, четливо, недвусмислено и лесно разбираемо двойно обозначаване на цените на стоките и услугите по друг подходящ начин, който не въвежда потребителите в заблуждение.

157. Как се прилага изискването за двойно обозначаване при търговски съобщения и рекламата в аудио и видеоформат?

При търговски съобщения и реклама в аудио- и видеоформат, които имат за цел насърчаване продажбата на стоки и услуги, цените може да се представят устно само в левове до датата на въвеждане на еврото, а след нея, само в евро.

158. Какви са основните принципи при обозначаване на цената за единица мярка на стока?

Когато обозначаването на цената за единица мярка на стоката е задължително съгласно чл. 20 – 23 от Закона за защита на потребителите, търговецът може да ограничи двойното обозначаване на цената само по отношение на продажната цена на стоката, без да посочва цената за единица мярка.

Когато цената за единица мярка е идентична с продажната цена на стоката, търговецът може да направи двойно обозначаване само на продажната цена на стоката.

159. Как се осъществява двойното обозначаване за намаляване на цените на стоките и услугите?

При съобщения за намаляване на цените на стоките и услугите, което се изразява в абсолютна стойност или в процент, търговецът може да направи двойно обозначаване на цените на стоките и услугите само по отношение на крайната цена, която се плаща от потребителя.

160. Как се правят съобщения за сравняване на цените на стоките и услугите?

При съобщения за сравняване на цените на стоките и услугите търговецът може да направи двойно обозначаване на цената на стоките и услугите само по отношение на крайната цена, която се заплаща от потребителя.

161. Как се обявява крайна цена във фискалния/системния бон?

В периода на двойно обозначаване на цените на стоките и услугите общата крайна сума, която се заплаща от потребителя, се обявява в издавания фискален/системен бон или в друг документ, регистриращ плащането, издаван вместо фискален/системен бон, в евро и в левове, заедно с официалния валутен курс на лева към еврото.

От 1 януари 2026 г. всяко лице, което приема плащания, за които е задължено да издаде фискален/системен бон, е длъжно да ги регистрира и отчита в евро и центове.

162. Как се извършва двойно обозначаване при предоставяне на финансови услуги?

Изискването за двойно обозначаване на цените в периода за двойно обозначаване се прилага от поднадзорните на Българската народна банка лица по отношение на тарифите за таксите и комисионите за предоставяните от тях финансови услуги и от поднадзорните на Комисията за финансов надзор лица по отношение на размера на таксите и комисионите за предоставяните от тях финансови услуги.

Информацията за това се оповестява в офисите и на интернет страниците на съответните лица, когато е приложимо. Тази информация се предоставя във всеки случай безплатно на хартиен или на друг траен носител при поискване от клиент.

163. Кои такси и комисиони трябва да обозначават банките в левове и в евро?

Банките са задължени да обозначават в левове и в евро Тарифите за таксите и комисионите за предоставяните от тях финансови услуги. Те ще обявяват тази информация в офисите си и на уебсайтовете си.

164. Как ще бъдат представяни таксите и комисионите, начислявани от доставчиците на платежни услуги в периода на двойно обозначаване на цените на стоките и услугите?

Таксите и комисионите на доставчиците на платежни услуги (банки, платежни институции и дружества за електронни пари), начислявани във връзка с предоставяните от тях платежни услуги (вносяне/теглени на пари в наличност по/от платежна сметка, изпълнение на кредитни преводи и картови плащания, налични парични преводи и др.), ще бъдат представяни в техните тарифи в евро и в левове в периода на двойно обозначаване на цените на стоките и услугите.

Информацията относно приложимите такси и комисиони се оповестява в офисите и на интернет страниците на доставчиците на платежни услуги, когато е приложимо. Тази информация се предоставя във всеки случай безплатно на хартиен или на друг траен носител при

поискване от клиент съгласно чл. 21, ал. 1 от Закона за въвеждане на еврото в Република България.

Промени в размера на таксите и комисионите на доставчиците на платежни услуги се извършват съгласно разпоредбите на Закона за платежните услуги и платежните системи. Те се предоставят от доставчика на платежни услуги на ползвателя на платежни услуги в срок не по-малко от два месеца преди датата, на която е предложено промените да влязат в сила. Когато промените в дължимите такси и комисиони са по-благоприятни за ползвателя на платежни услуги, те се прилагат без предварително уведомление.

XI. Превалутиране от левове в евро. Закръгляване в евро.

165. Какво означава превалутиране от левове в евро?

Превалутирането означава физически обмен на левове в брой за евро и преизчисление на цените, депозитите, заемите, финансовите инструменти и другите балансови позиции от левове в евро. Превалутирането ще се извършва чрез прилагането на официалния валутен курс от 1,95583 лева за 1 евро.

166. Какви са правилата за превалутиране?

Официалният валутен курс не се закръглява или съкращава при извършването на превалутирането. Не се разрешава преизчисляване на цени при курс, различен от фиксирания обменен курс.

Превалутирането на цени и парични единици от левове в евро ще се извърши чрез прилагане на пълния цифров размер на фиксирания курс на преобразуване, изразен в шест цифри с всичките пет знака след десетичната запетая. Получената сума ще се закръглява до два знака след десетичната запетая на базата на третия знак след десетичната запетая в съответствие със следното математическо правило за закръгляване:

- когато третият знак след десетичната запетая е по-малък от пет, вторият знак след десетичната запетая остава непроменен;
- когато третият знак след десетичната запетая е равен или по-голям от пет, вторият знак след десетичната запетая се увеличава с едно.

Така например, ако един хляб в момента струва 1,70 лв., то цената в евро, след прилагане на правилото за закръгляване при настоящия обменен курс на лева към еврото, ще е под едно евро, или 87 евроцента.

Изключение от правилото относно знака след десетичната запетая, на базата на който се извършва закръгляването, се допуска само когато този или друг закон или правен акт на Европейския съюз предвиждат закръгляването да се извършва до знак след десетичната запетая, различен от посочения в това правило.

167. Какви примери може да дадете за изключения от правилото за закръгляване?

Възнагражденията за положен труд, обезщетенията, паричните и социалните помощи и пенсиите по част първа от Кодекса за социално осигуряване се преизчисляват от левове в евро съгласно общото правило за превалутирание. За да не бъдат оцелявани гражданите, ако при закръгляването третият знак след десетичната запетая е по-голям от нула, вторият знак след десетичната запетая се увеличава с една единица. Това правило се прилага и спрямо възнагражденията за положен труд, обезщетенията, паричните и социалните помощи и пенсиите по част първа от Кодекса за социално осигуряване, които са определени в левове, но не са изплатени до датата на въвеждане на еврото в Република България.

168. Дължат ли се такси и комисиони от потребителите при извършване на превалутирането?

Налагането на допълнителни такси и комисиони за преизчисляване-то върху потребителите е недопустимо.

169. При замяната на лева с евро заплатата ми, ако е 2000 лв., ще стане ли автоматично 2000 евро?

Заплатите ще се изплащат в евро след 1 януари 2026 г. Сумите в трудовите договори следва да бъдат превалутирани в полза на служителя, като се закръгли сумата до най-близкия евроцент. Ако знакът, който следва последния знак, до който се прави закръгляването, е по-голям от 0, една единица следва да се добави към последния знак или ще бъде определена нова сума, чиято стойност не е по-ниска от тази в левове. Така при превалутирането сумата от 2000 лв. ще стане 1022,59 евро.

170. Какво ще стане със спестяванията ми в банката, които са в левове?

От 1 януари 2026 г. всички сметки – разплащателни, депозитни, спестовни и други сметки в местни банки, ще бъдат еднократно, автоматично и безплатно превалутирани в евро.

За тези сметки няма да действа преходен период. Това означава, че още от първия ден на приемане на еврото титулярите на сметки ще могат да теглят от левовите си сметки само евро, независимо дали тегленето ще става чрез АТМ/ПЛОС устройство или в офиса на банка, платежна институция или дружество за електронни пари.

Това е един бърз и изключително удобен начин за смяна на левовите с евро без специален ангажимент за самия титуляр на сметката.

171. Как ще се превалутират сметките от левове в евро?

От 1 януари 2026 г. всички видове сметки: разплащателни сметки, депозитни сметки, текущи бюджетни сметки, спестовни сметки, набиращи сметки, ликвидационни сметки и други сметки в местни

банки, както и платежни сметки при други доставчици на платежни услуги (платежни институции и дружества за електронни пари), ще бъдат еднократно, автоматично и безплатно превалутирани в евро. За тези сметки няма да действа преходен период. Това означава, че още от 1 януари 2026 г. титулярите на сметки ще могат да теглят от левовите си сметки само евро, независимо дали тегленето ще става чрез АТМ/ПОС устройство или в офис на доставчика на платежни услуги (банка, платежна институция или дружество за електронни пари). Това е един бърз и удобен начин за замяна на левовите с евро без специален ангажимент за самия титуляр на сметката. От 1 януари 2026 г. безкасовите плащания ще се извършват само в евро.

Процесът на автоматичното превалутирание касае банковите сметки в левове (салдото по тези сметки ще се превалутира автоматично в евро по курс от 1,95583 лева за едно евро) и технически ще бъде обезпечено като функционалност в процеса на адаптиране на информационните системи на банките. От тази гледна точка банките ще могат да осигурят тази услуга безплатно за гражданите, тъй като тя е компонент от цялостните им работки по информационните системи.

172. Необходимо ли е клиентите да закриват левовите си сметки и да открият нови еврови сметки след датата на въвеждане на еврото?

Не, не е необходимо клиентите да закриват съществуващите си левови сметки и да откриват еврови сметки след датата на въвеждане на еврото. Всички левови сметки в банки ще бъдат автоматично и безплатно превалутирани от левове в евро по официалния фиксиран валутен курс.

173. Как ще се превалутират салдата по левовите сметки след въвеждане на еврото като официално платежно средство в България?

Салдата по всички левови сметки в банки ще бъдат автоматично и безплатно превалутирани в евро от 1 януари 2026 г. по официално обявения валутен курс.

174. Има ли риск при автоматичното превалутирание средствата ми да изчезнат?

Всички системи на банките са подготвени и тествани, така че средствата ви да бъдат сигурни и защитени, както от технически грешки, така и от злонамерени действия. Не е възможно при автоматичния процес на превалутирание да изгубите своите средства.

175. Какво ще се случи след въвеждане на еврото като официална валута, ако преди 1 януари 2026 г. имате две сметки в банка – една сметка в евро и една в левове?

След 1 януари 2026 г. левовата Ви сметка ще бъде автоматично и безплатно превалутирана от банката в евро по официалния валутен курс, т.е. след 1 януари 2026 г. ще имате две еврови сметки. В двумесечен

срок от 1 януари 2026 г. може да поискате закриване на едната платежна сметка и прехвърляне на положителното салдо по нея към другата, ако по сметката Ви няма наложени тежести, запори и други законови ограничения при запазване на условията по платежната сметка, по която се прехвърлят средствата. За тези операции банките няма да начисляват такси и комисиони. Ако по платежната сметка, която се закрива, има дебитно салдо или към нея имате издадена кредитна карта, съответното задължение трябва да се погаси преди закриването на сметката.

176. Как ще се превалутират депозитите от левове в евро?

Превалутирането на левове в евро по сметки при банки и други доставчици на платежни услуги ще се извърши на 1 януари 2026 г. Всички средства в левове по текущи, спестовни, попечителски и други сметки в местни банки и други доставчици на платежни услуги ще бъдат превалутирани в евро еднократно и безплатно на 1 януари 2026 г.

177. Ще се отрази ли превалутирането на лихвения процент на депозитите?

Ако договореният лихвен процент по депозита е фиксиран, банката следва да продължи да прилага фиксиран лихвен процент и след 1 януари 2026 г. Механизмът за прехвърляне от фиксиран лихвен процент в левове към фиксиран лихвен процент в евро не следва да води до по-неблагоприятни условия или резултати за страните по трансакцията – както за клиента, така и за банката. В тази връзка преминаването от фиксиран лихвен процент в левове към фиксиран лихвен процент в евро следва да бъде определен по методика на банката, гарантираща, че резултатното лихвено плащане в евро е еквивалентно на това в левове към датата на извършване на превалутирането.

Ако депозитът е договорен с променлив лихвен процент, този параметър ще бъде модифициран по начин, регламентиран в разпоредбите на Закона за въвеждане на еврото. Преминаването от променлив лихвен процент в левове към променлив лихвен процент в евро следва да бъде определен по методика на банката, гарантираща, че резултатното лихвено плащане в евро е еквивалентно на това в левове към датата на извършване на конвертирането. За разлика от парите в брой, чието преобразуване е сравнително трудоемка и логистично по-трудна задача, парите, държани в банкови сметки и по платежни сметки при други доставчици на платежни услуги, ще се преобразуват в евро веднага, без да е необходим преходен период.

В месеците преди въвеждането на еврото гражданите са приканени да депозират възможно най-много левови банкноти и монети в банкови сметки. Като се има предвид, че всички средства в левове по сметките ще бъдат превалутирани в евро на 1 януари 2026 г., считано от този ден, трансакциите за безкасово плащане ще се извършват изключително в евро.

178. Как ще се превалутират кредитите от левове в евро?

От 1 януари 2026 г. всички заеми, първоначално отпуснати в левове, или заеми с валутна клауза в евро ще се считат за заеми в евро. Не се допуска превалутирането да се използва като условие за преговаряне на клаузи по вече сключени договори между банките и техните клиенти или като основание за други подобни действия от банките по отношение на техните клиенти, които биха ги поставили в по-неблагоприятна финансова позиция спрямо позицията им преди превалутирането. Същото ще важи и за небанковите финансови институции, които предоставят кредити на клиенти.

Договорите за кредит остават в сила и сумите, деноминирани в левове в тези споразумения, ще се считат за суми в евро, като те се превалутират по официалния фиксиран курс, изразен до пети знак след десетичната запетая, и се закръгляват по правилата, разписани в Закона за въвеждане на еврото.

179. Ако имат изтеглен кредит, който е договорен в левове преди 1 януари 2026 г., какво ще се случи с остатъчното ми задължение/остатъчната главница по кредита?

Остатъчното задължение/остатъчната главница по кредит, договорен в левове, ще се превалутира автоматично от банката в евро при прилагане на официалния валутен курс и правилата за закръгляване.

След въвеждането на еврото няма да се променят договорените условия по кредита – лихвен процент, срочност, начин на погасяване и други.

180. Ще има ли промяна на вноската по кредит, който е договорен в левове?

Левовата вноска по кредит, договорен в левове, автоматично ще се превалутира, като се прилагат официалният фиксиран валутен курс, както и правилата за превалутиране. Няма да се променят договорените с банката срокове за заплащане на вноската по кредита. Таксите, които клиентът заплаща във връзка с отпуснатия му кредит, също ще бъдат автоматично превалутирани от банката при прилагане на официалния валутен курс и правилата за закръгляване.

181. Ще се отрази ли превалутирането на лихвения процент на кредитите?

Ако договореният лихвен процент по заема е фиксиран, банката следва да продължи да прилага фиксиран лихвен процент и след въвеждането на еврото.

Механизмът за прехвърляне от фиксиран лихвен процент в левове към фиксиран лихвен процент в евро не следва да води до по-неблагоприятни условия или резултати за страните по трансакцията – както за клиента, така и за банката. В тази връзка преминаването от фиксиран лихвен процент в левове към фиксиран лихвен процент в евро следва да бъде определен по методика на банката, гарантираща, че резултатното

лихвено плащане в евро е еквивалентно на това в левове към датата на извършване на конвертирането.

Ако заемът е договорен с променлив лихвен процент, този параметър ще бъде модифициран по начин, регламентиран от разпоредбите на Закона за въвеждане на еврото. Преминването от променлив лихвен процент в левове към променлив лихвен процент в евро следва да бъде определен по методика на банката, гарантираща, че резултатното лихвено плащане в евро е еквивалентно на лихвено плащане в левове към датата на извършване на превалутирането.

В тази връзка финансовото състояние на длъжника не трябва да бъде причина за влошаване на лихвените параметри по договора. Промяната на референтните лихвени проценти от левове към евро следва да бъде извършена по достатъчно обоснован и прозрачен начин, който не утежнява финансовото състояние на клиентите и не води до допълнителни разходи спрямо лихвените разходи, които клиентът би направил в левова равностойност на своето задължение.

Банките и другите финансови институции ще трябва предварително да информират клиентите си за предстоящите промени (например три месеца) преди официалното преминаване към еврото, включително и чрез оповестяването на страниците си на алгоритъма за преизчисления на лихвения процент.

182. Как превалутирането в евро на левовите кредити с променлив лихвен процент в евро ще се отрази на начина на формиране на лихвения процент по тях?

Съгласно чл. 44 от Закона за въвеждане на еврото в Република България при съществена промяна или прекратяване на изготвянето на бенчмарк (лихвен индекс), използван като основа за изчисляване на променливия лихвен процент по договори за кредит, които се превалутират от левове в евро, се прилага алтернативен бенчмарк, който се използва като заместител.

Промяната на лихвената база към датата на въвеждане на еврото в Република България не трябва да води до формиране на лихвен процент, който е по-висок от лихвения процент, прилаган преди 1 януари 2026 г. Банките уведомяват клиентите за промените в договорите за кредит по надлежащия ред, предвиден в националното законодателство.

183. Как ще се извършва превалутиране на ценни книжа и други финансови инструменти?

От 1 януари 2026 г. всички държавни ценни книжа, първоначално деноминирани в левове, автоматично се конвертират в евро. Въпреки преобладаващите обеми на държавния дълг в балансите на банките и финансовите институции, съществуват и други форми на дългови инвестиции, деноминирани в левове – най-вече инвестиции в първостепенни и подчинени дългове (облигации), издадени от финансови и нефинансови компании на българския пазар, както и инвестиции в акции на български

компаници, регистрирани в Централния депозитар. Стойността на инвестициите в такива ценни книжа следва също да бъде конвертирана в евро, включително натрупаните до момента резерви от преоценка на справедливата стойност и от амортизация на дълговите инструменти. Промяната на номиналната стойност на дълговите ценни книжа и акциите в централния регистър на ценните книжа се извършва от Централния депозитар.

Ако договореният лихвен процент по ценните книжа или други финансови инструменти е фиксиран, емитентът следва да продължи да прилага фиксиран лихвен процент и след въвеждането на еврото.

Механизмът за прехвърляне от фиксиран лихвен процент в левове към фиксиран лихвен процент в евро не следва да води до по-неблагоприятни условия или резултати за страните по трансакцията. В тази връзка преминаването от фиксиран лихвен процент в левове към фиксиран лихвен процент в евро следва да бъде определен по методика на емитента на инструмента, гарантираща, че резултатното лихвено плащане в евро е еквивалентно на това в левове към датата на извършване на конвертирането.

Ако ценните книжа или други финансови инструменти са договорени с променлив лихвен процент, този параметър ще бъде модифициран по начин, регламентиран от разпоредбите на Закона за въвеждане на еврото. Преминаването от променлив лихвен процент в левове към променлив лихвен процент в евро следва да бъде определен по методика на емитента, гарантираща, че резултатното лихвено плащане в евро е еквивалентно на лихвено плащане в левове към датата на извършване на конвертирането.

184. Какво се случва с обезпеченията при превалутиране от левове в евро?

Промяната в номиналната стойност на обезпеченията, заложен/ипотекирани в полза на банките и финансовите институции, следва да бъде автоматично отразена посредством регистъра на особените заложи и/или имотния регистър. С цел защита на интересите на лицата, учредили обезпечението, не се допускат други промени в стойността на заложеното/ипотекираното имущество вследствие от автоматичното конвертиране от левове в евро – т.е. замяната на лев с евро не следва да се използва като основание за промяна (както в посока увеличение, така и в посока намаление) в стойността на обезпечението.

185. Как бизнесът ще води финансовата отчетност при приемането на еврото?

С въвеждането на еврото икономическите и публичните субекти следва да водят финансовото си отчитане в новата валута, като данните за предходния отчетен период следва да бъдат превалутирани в евро с цел осигуряване на съпоставимост между текущ и предходен период. В декларациите и формулярите, които гражданите и юридическите лица ще попълнят след въвеждането на еврото и които се от-

насят за данъчни и други задължения към държавата или вземания от държавата за периода, предхождащ годината на въвеждане на еврото, сумите ще бъдат в български левове. Самите плащания на базата на тези задължения и вземания обаче ще се извършват в евро, като сумите се превакутират в новата валута по официалния фиксиран обменен курс.

186. Какви промени ще настъпят в изготвянето на Годишния финансов отчет на фирмите?

Годишните финансови отчети ще се изготвят във валутата, която е в официално обращение в Република България в края на отчетния период, като съпоставимите данни за предходния отчетен период следва да са в същата валута.

187. Какъв ще е минималният капитал при създаване на дружество с ограничена отговорност при приемане на еврото, и съответно на акционерно дружество?

Съгласно изменения в Търговския закон капиталът на дружеството с ограничена отговорност не може да бъде по-малък от 1 евро. Той се състои от дяловете на съдружниците, които не могат да бъдат по-малки от един евроцент.

Капиталът и стойността на акциите се определят в евро, съответно в евроцентове.

Минималната стойност на капитала на акционерното дружество е 25 000 евро. Минималната номинална стойност на една акция е един евроцент.

188. Какво ще стане с вътрешния държавен дълг?

При присъединяване на България към еврозоната ще се извърши цялостно превакутиране на намиращия се в обращение вътрешен държавен дълг и преминаване към плащания в евро за операциите по управление на дълга на вътрешния пазар. Депозитарят на държавни ценни книжа в БНБ (АДЦК) ще извършва сетълмент по сделките с ДЦК, деноминирани в евро, в платформата на Евросистемата за сетълмент на ценни книжа TARGET2-Securities, като предоставя услугите си в съответствие с пазарните стандарти и изискванията на Евросистемата.

189. Как се превакутират държавните ценни книжа, които са регистрирани в Електронната система за регистриране и обслужване на търговията с ДЦК (ЕСРОТ) в БНБ?

Номиналната стойност на всички емисии ДЦК в левове се превакутира еднократно в евро по реда на чл. 12 от Закона за въвеждане на еврото в Република България и резултатът се закръглява по реда на чл. 13.

Превакутирането на номиналните стойности за всяка индивидуална клиентска сметка за ДЦК, за всяка емисия ДЦК по международен идентификационен код (ISIN) се извършва от Българската народна банка

след получаване от банките – участници в ЕСРОТ, на извлечения от водените индивидуални сметки на техни клиенти.

Българската народна банка изпраща информация от водените на банките – участници в ЕСРОТ, регистри за ДЦК на Министерството на финансите, въз основа на която МФ регистрира в официалния регистър на държавния и държавногарантирания дълг по чл. 38, ал. 1 от Закона за държавния дълг съвкупните номинални стойности за всяка емисия държавни ценни книжа в левове, превалутуирана в евро.

190. Какви са таксите и комисионите за превалутуирането на държавните ценни книжа?

За дейностите по превалутуиране на държавни ценни книжа не се събират такси и комисиони.

191. Как ще се плащат данъците след 1 януари 2026 г.?

С възвеждането на еврото всички данъци, такси и други плащания към държавата и общините трябва да се извършват в евро. Изключение от това правило ще се прави в периода на двойното обращение на лева и еврото, т.е. един месец от датата на възвеждане на еврото, при уредена възможност за плащане на задължения в брой на гише.

След 1 януари 2026 г. възстановяването на недължимо платени или събрани преди възвеждането на еврото суми за данъци, държавни или общински такси, задължителни осигурителни вноски, глоби и имуществени санкции, и други публични задължения, ще се извършва в евро – при уредена възможност за плащане на задължения в брой на гише.

Сумите в данъчните декларации ще се посочват във валутата, която е била законно платежно средство в края на данъчния период, за който се подава данъчната декларация. Когато данъчният период, за който се подава декларацията, приключва в периода на двойно обращение на лева и евро, паричните стойности в данъчната декларация следва да се посочват в евро.

XII. Период на двойно обращение

192. С възвеждането на еврото левът веднага ли престава да бъде законно платежно средство?

През първия месец, считано от 1 януари 2026 г., левът и еврото ще бъдат в обращение едновременно, като и двете валути ще бъдат със статут на законно платежно средство. След изтичането на този един месец еврото ще остане единственото законно платежно средство в България.

Едномесечният период ще спомогне да се осигури постепенен преход към новата валута. През този един месец гражданите ще могат да плащат и в двете валути в търговските обекти и центровете за услуги. От друга страна, търговците трябва да връщат рестото на клиентите си изключително в евро, освен ако не могат да го направят от практически съображения. Така на практика част от левовите в обращение ще бъдат обменени чрез търговците и лицата, предоставящи услуги,

като по този начин ще се осигури още един обменен канал за българските граждани. Същевременно в изпълнение на Регламент (ЕО) № 974/98 на Съвета от 3 май 1998 г. относно въвеждането на еврото е прието правило, според което в този преходен период търговецът може да не приема повече от 50 броя монети в левове и стотинки в рамките на една трансакция с купувача.

193. Какъв е периодът на двойно обращение на лева и еврото?

От 1 януари 2026 г. за период от един месец банкнотите и монетите в левове продължават да бъдат законно платежно средство на територията на Република България (период на двойно обращение на лева и еврото).

194. Докога ще може да се плаща с левове?

От 1 до 31 януари 2026 г. левът и еврото ще бъдат в обращение едновременно, като и двете валути ще бъдат със статут на законно платежно средство (т.нар. период на двойно обращение на лева и еврото). След изтичането на този един месец, т.е. от 1 февруари 2026 г., еврото ще остане единствената валута на страната ни и плащанията ще могат да се осъществяват само в евро.

195. Ако плащам в левове, имат ли право да ти връщат в евро и обратно?

Само през януари 2026 г. гражданите ще могат да плащат и в двете валути в търговските обекти и центрове за услуги.

В този период търговците ще имат задължение да връщат рестото на клиентите си единствено в евро. Само в случай на обективна невъзможност търговецът ще има право да върне остатък в брой в левове. По този начин ще се осигури още един обменен канал за замяна на лева с еврото и за изтегляне на левовите от обращение.

196. Какви правила са в действие при плащане в брой?

В периода на двойно обращение при получено плащане в брой в левове или в евро търговецът връща остатък изцяло в евро. Когато търговецът няма достатъчна моментна наличност да върне остатък изцяло в евро, връща остатък изцяло в левове.

От 1 януари 2026 г. при извършване от търговци на операции в брой с автомати, устройства и системи на самообслужване, включително без електрическо хранване, се използва само евро.

197. Има ли ограничение в броя монети, с които може да се извърши еднократно заплащане?

В периода на двойно обращение търговецът може да откаже да приема повече от 50 броя монети в левове, включително стотинки, при една трансакция с купувача.

198. Търговците как ще връщат ресто от 1 януари 2026 г.?

С цел да се улесни въвеждането на еврото, през януари 2026 г. ресто-то при заплащане в брой, независимо в левове или евро, следва да бъде изплатено от търговците единствено в евро, освен ако по обективни съображения това не може да бъде направено. За тази цел компаниите и търговците ще бъдат снабдени с евробанкноти и монети още преди датата на въвеждане на еврото.

199. При рекламация на закупена от мен стока или услуга, в каква валута ще ми бъде възстановена вече заплатената от мен левова сума?

В периода на двойно обращение при рекламация на стока или услуга, когато потребителят има право да развали договора и да му бъде възстановена заплатената от него сума, търговецът връща платената сума изцяло в евро. Когато търговецът няма достатъчна моментна наличност да върне платената сума в брой в евро, връща платената сума изцяло в левове.

200. Търговците могат ли да увеличават цените в периода на двойно обращение?

В периода на двойно обращение и до края на периода на двойно обозначаване, т.е. до 8 август 2026 г., търговците не могат да увеличават цените на предлаганите от тях стоки и услуги, когато това не е обосновано от обективни икономически фактори.

201. В периода на двойно обращение на двете валути, мога ли да изтегля левове от банкомат (АТМ устройство)?

През едномесечния период на двойно обращение на левове и евро не може да теглите левове от банкомат (АТМ устройство).

От 1 януари 2026 г. при теглене на пари в брой чрез машини за самообслужване, включително терминални устройства АТМ, се разпространяват само евробанкноти.

202. В периода на двойното обращение ще мога ли да заплатя задълженията си по публични вземания (данъци, държавни такси и други) в левове?

В периода на двойното обращение може да заплатите в левове публични задължения само в случаите, в които е допустимо плащане в брой. Ако заплащането задължително трябва да се извършва по банков път, то ще може да стане само в евро. От 1 януари 2026 г. левовите платежни системи (РИНГС, БИСЕРА6) ще преустановят дейността си.

203. Мога ли в периода на двойно обращение да извърша операция на гише в банка в левове?

Да, в периода на двойно обращение можете да извършите операция на гише в банка в левове. Например, може да си платите задължение към бюджета на каса в банка, т.е. да извършите касов превод в левове.

Ако при операцията, извършена на гише в банка, е необходимо служителят да Ви върне ресто, то трябва да бъде задължително в евробанкноти и еврмонети.

204. Ще мога ли да плащам с левове след 1 януари 2026 г.?

От 1 до 31 януари 2026 г. банкнотите и монетите в левове ще бъдат законно платежно средство едновременно с евробанкнотите и еврмонетите при плащане в брой. След изтичане на едномесечния период, в който и двете валути са в обращение, няма да може да купувате стоки или да заплащате услуги с банкноти и монети в левове.

205. В периода на двойно обращение на лева и еврото ще мога ли да правя нареждания през банка в левове?

По време на периода на двойно обращение платежни нареждания през банки ще могат да се извършват само в евро. Левовите платежни системи (БИСЕРА6, РИНГС) ще преустановят функционирането си от 1 януари 2026 г.

206. Ще продължат ли да се изпълняват безналични преводи в левове през периода на двойно обращение на лева и евро?

През едномесечния период на двойно обращение гражданите ще могат да извършват плащания в двете валути само при плащане в брой (в наличност). Всички безналични преводи в национална валута ще се изпълняват съгласно приложимите в еврозоната бизнес и технически изисквания за плащания в евро.

207. Докога ще се извършва търговията с държавни ценни книжа в български левове?

Три работни дни преди 1 януари 2026 г. всички сделки и операции с ДЦК в български левове се преустановяват.

208. Ще мога ли да внасям левове на банкомати с депозитна функция в периода на двойно обращение?

Нормативната уредба не въвежда задължение за банките след датата на въвеждане на еврото да приемат банкноти в левове на машините на самообслужване с депозитна функция. Предоставянето на тази услуга е в дискреция на банките, с оглед технологичните възможности за настройка на собствените им машини за работа както с евро, така и с левове.

Съгласно предоставената и потвърдена информация от банките, в първия месец от въвеждане на еврото (до 31.01.2026 г.) гражданите ще имат възможност да внасят левове на машините за самообслужване с депозитна функция, собственост на „Българо-американска кредитна банка“ АД и „Банка ДСК“ АД. Тази възможност ще е достъпна само за клиентите на тези две банки, притежаващи карта, свързана с банкова сметка в съответната банка. Информация за машините за самообслужване с депозитна функция на двете банки, може да намерите на официалните им интернет страници както следва: [myk](#) и [myk](#).

XIII. Обмяна на банкноти и монети от левове в евро

209. По какъв курс ще се обменят левове в евро след 1 януари 2026 г.?

Замяната на лева с евро ще стане по сегашния курс от 1,95583 лв. за 1 евро.

210. Как ще се извършва обмяната на банкноти и монети? Ще има ли такси за това?

Безплатно, в неограничено количество и без ограничение във времето – в Българската народна банка.

В рамките на 12 месеца, считано от 1 януари 2026 г. – безплатно през първите 6 месеца и при следните ограничения за размера на еднократна трансакция в рамките на един ден:

- кредитните институции (банките): за суми над 30 000 лв. на една трансакция, след предварителна заявка от 3 работни дни. Това правило се прилага и при внасянето и свързаната с това обмяна на банкноти и монети в левове по сметка на клиента в евро при кредитна институция (банка), в която е извършена обмяната.

- „Български пощи“ ЕАД (само в предварително обявени пощенски клонове в населени места, където няма офиси или клонове на банка): за суми в размер от 1000 лв. до 10 000 лв. на ден за едно лице, след подадена предварителна заявка от 3 до 5 работни дни. „Български пощи“ ЕАД не обменя банкноти и монети от левове в евро в размер над 10 000 лв. на ден за едно лице.

211. Могат ли кредитните институции да въведат такси за обмяна след 30 юни 2026 г.?

Българската народна банка обменя безплатно, в неограничено количество и без ограничение във времето банкноти и монети от левове в евро по официалния валутен курс. Кредитните институции, след изтичането на 6 месеца от датата на въвеждане на еврото, могат да въведат такса за услугата за обмяна на банкноти и монети от левове в евро в брой, както и за внасяне и свързаната с това обмяна на банкноти и монети в левове по сметка. След 30 юни 2026 г. „Български пощи“ ЕАД

също може да въведе такса за услугата за обмен на банкноти и монети от левове в евро в брой.

212. Могат ли кредитните институции и „Български пощи“ да отказват извършването на обмяна?

До 31 декември 2026 г. кредитните институции не могат да отказват извършването на обмяна и приемането на средства за внасяне (и свързаната с това обмяна) по сметка на клиента в евро. „Български пощи“ ЕАД не може да отказва извършването на обмяна, освен при липса на касова наличност. След тази дата кредитните институции и „Български пощи“ ЕАД могат да преустановят услугата за обмяна на банкноти и монети от левове в евро в брой.

Кредитните институции и „Български пощи“ ЕАД поставят на видно място в помещенията си информация за условията на извършването от тях услуги и я публикуват на интернет страниците си.

213. При какви законови условия се извършва обмяната на банкноти и монети от левове в евро?

Обмяната на банкноти и монети от левове в евро се извършва при спазване на изискванията на Закона за мерките срещу изпирането на пари и на Закона за мерките срещу финансирането на тероризма и на разпространението на оръжия за масово унищожение. Кредитните институции предоставят на Българската народна банка информация за извършването от тях услуги по определен от централната банка ред.

Българската народна банка осигурява изтеглянето, съхранението и унищожаването на банкноти и монети в левове. Обмяната на повредени банкноти и монети от левове в евро по официалния валутен курс се извършва по ред, определен с наредба на Българската народна банка.

214. Как ще се извършва обмяната на парите по сметки?

Превалутирането на банковите сметки от левове в евро ще се извърши на 1 януари 2026 г. Всички средства в левове по текущи, депозитни, спестовни и други сметки в местни банки и други доставчици на платежни услуги ще бъдат превалутирани в евро безплатно на 1 януари 2026 г. Ето защо в месеците до края на 2025 г. гражданите ще бъдат приканени да внесат възможно най-много левови банкноти и монети в банковите сметки. Считано от 1 януари 2026 г., в България всички безналични плащания ще се извършват само в евро.

215. Ако имам спестени над 10 000 лв. и те не са в банка, как най-лесно и бързо мога да ги обменя в евро след 1 януари 2026 г.?

Внасянето на тези средства по банковите сметки до края на 2025 г. ще облекчи значително процеса по обмена на такива суми, доколкото всички средства в левове по сметките ще бъдат превалутирани безплатно и автоматично в евро на 1 януари 2026 г., а считано от този ден, трансакциите за безкасово плащане ще се извършват само в евро.

216. След 1 януари 2026 г. какви банкноти се разпространяват от банкоматите?

От 1 януари 2026 г. при теглене на пари в брой чрез машини за само-обслужване, включително терминални устройства АТМ, ще се разпространяват само евробанкноти.

217. Ако установя, че притежавам повредени левови банкноти и монети, които искам да обменя в евро, какво трябва да направя?

БНБ е институцията, която обменя повредени левови банкноти и монети. Ще можете да направите обмяна, която ще се осъществи по официалния валутен курс по ред, определен в наредба от БНБ.

218. Какво количество български банкноти и монети ще бъдат изтеглени от обращение?

По предварителна оценка се очаква да бъдат изтеглени от обращение огромно количество български банкноти и монети – около 640 тона банкноти (около 32 тира) и около 7700 тона разменни монети (около 385 тира).

219. Ако след 5, 10, 30 или повече години някой открие в дома или офиса си левове, след като еврото вече е въведено, ще може ли да ги обмени за евро?

Без ограничение във времето и в неограничено количество Българската народна банка ще обменя безплатно банкноти и монети от левове в евро по официалния валутен курс, спазвайки изискванията на Закона за мерките срещу изпиране на пари и на Закона за мерките срещу финансирането на тероризма и на разпространението на оръжия за масово унищожение.

XIV. Организация и координация на дейностите по въвеждане на еврото

220. Кой отговаря за координацията на подготовката на България за въвеждане на еврото?

Координационният съвет за подготовка на Република България за членство в еврозоната (по-нататък наричан „Съветът“) е отговорен за организирането, координирането и наблюдението на практическата подготовка на Република България за членство в еврозоната. Съветът отговаря и за разработването, изпълнението и, при необходимост, за актуализацията на Националния план за въвеждане на еврото в Република България.

Сред функциите му са още одобряването на документи, дейности и инициативи, свързани с подготовката за приемане на единната европейска валута, както и периодичното докладване пред Министерския

съвет за напредъка по подготовката. Съветът е създаден още през 2015 г. (с Постановление № 168 на Министерския съвет), като неговата дейност е възобновена след присъединяването на българския лев към Валутно-курсовия механизъм II.

Съветът се председателства съвместно от управителя на Българската народна банка и министъра на финансите, който е национален координатор на подготовката на Република България за членство в еврозоната.

Членове на Съвета са:

- Ръководителите на работните групи и подгрупи, които експертно подпомагат работата на Съвета и чийто обхват на дейност е описан в Плана за въвеждане на еврото в Република България, сред които заместник-министър на финансите, заместник-министър на икономиката и индустрията, подуправителите на БНБ и член на КФН;

- Заместник министър-председателят по управление на европейските средства;

- Заместник-министър на външните работи;

- Заместник-министър на правосъдието;

- Заместник-министър на електронното управление;

- Заместник-министър на вътрешните работи;

- Председателят на Държавната агенция „Национална сигурност“;

- Заместник-министър на транспорта и съобщенията.

221. Кой отговаря за осъществяването на информационната кампания за еврото?

Създаден е и действа Координационен съвет за въвеждане на еврото, който се съпредседателства от министъра на финансите и управителя на БНБ. Този съвет е приел Национален план за въвеждане на еврото, Коммуникационна стратегия за информация и публичност на присъединяването на България към еврозоната. Проведе се и конкурс за изработване на графичен символ (лого), мото (слоган) и разработване на бранд бук за комуникационната кампания за присъединяването на България към еврозоната. Информационната кампания се реализира с финансиране от държавния бюджет, като всички обществени поръчки по нейното изпълнение за видеоклипове, визии на кампанията, събития, социологически проучвания и др., съгласно комуникационната стратегия за въвеждане на еврото, се осъществяват от Министерството на финансите. Разработен е и сайт evroto.bg. На интернет страницата на БНБ е създадена специална подстраница „Присъединяване към еврозоната“, в която се публикуват регулярно анализи, въпроси и отговори, информационни материали и др. по темата за въвеждане на еврото. БНБ и МФ разработиха съвместно поредица от видеоклипове, които бяха излъчвани в ефира на националните телевизии. Европейската комисия също оказва подкрепа в областта на осигуряването на информация и публичност за въвеждане на еврото. От своя страна БНБ и МФ подкрепиха реализираната кампания за въвеждане на еврото от Представителството на Европейската комисия в София.

222. Кой ще следи за изплати и ще санкционира за злоупотреби?

Основни органи по отношение на контрола и санкционирането на злоупотребите от страна на търговците, свързани с въвеждането на еврото, ще бъдат: Комисията за защита на потребителите (КЗП), Комисията за защита на конкуренцията, Националната агенция за приходите (НАП) и сектор „Икономическа полиция“ към МВР. Всеки гражданин ще има право да подаде сигнал за нарушения до КЗП или до съответния друг компетентен орган. Търговците, които умишлено нарушават правилата за преобразуване или закръгляване, ще бъдат санкционирани съгласно действащото законодателство.

Българската народна банка и Комисията за финансов надзор, в съответствие с правомощията им, ще осъществяват контрол за спазване на изискванията от поднадзорните им лица – банки, застрахователни и пенсионни дружества и др.

223. Къде ще мога да сигнализирам, ако се сблъскам с некоректни търговци?

Сигналите ще могат да се подават към компетентните органи чрез техните интернет страници, както и на страницата за еврото.

Комисията за защита на потребителите създаде и пусна мобилно приложение, което позволява да се подават жалби и сигнали бързо и удобно, както и на място от търговските обекти. Когато потребителят установи нарушение, той може да го заснеме с телефона си и да подаде своята жалба незабавно, като приложи и снимките, доказващи нарушението.

В приложението се получава информация в реално време за хода на проверката и отговорите на жалбите и сигналите. По този начин потребителите ще разполагат с архив на всички подадени от тях жалби и сигнали и ще могат по всяко време да проверят статуса на всяка от тях, както и получените отговори.

За използването на мобилното приложение потребителите трябва да се регистрират и да попълнят необходимите данни, като процесът по регистрацията отнема 2–3 минути. Жалбоподателите, които вече имат регистрацията в сайта на КЗП, получават автоматично достъп и до мобилното приложение.

Приложението е разработено от Националния системен интегратор „Информационно обслужване“ АД и е достъпно за двете най-популярни мобилни операционни системи iOS и Android.

XV. Обозначаване на валутата евро

224. Как следва да се обозначава валутата евро?

Считано от 1 януари 2026 г., в съответствие с чл. 2 от Регламент (ЕО) № 974/98 на Съвета от 3 май 1998 г. относно въвеждането на еврото, валутата на Република България е еврото. Паричната единица е едно евро. Едно евро се разделя на сто цента.

Съгласно правилата на Европейския съюз (ЕС) името на валутата трябва да бъде едно и също на всички езици на ЕС („евро“), като се вземат предвид различията между азбуките. Това се отнася и до правните текстове на ЕС. На български език то се изписва „евро“.

Символът € се основава на гръцката буква епсилон (ε), а освен това „ε“ е първата буква в думата „Европа“, като двете успоредни линии символизират стабилност.

Когато се говори за суми в евро, без да се посочва символът, се използва официалното съкращение, установено в ISO 4217.

ISO 4217 е стандарт, който установява международно признати кодове за представяне на валутите. Съгласно правилата, установени в него, валутите се представят както числено, така и азбучно, като се използват или три цифри, или три букви.

Съгласно ISO 4217 официалното съкращение за „евро“ е „EUR“ на всички езици.

В сила от 1 януари 2026 г., в ISO 4217 ще бъде направена следната промяна в:

„Списък първи: Текуща валута и фондове“:

Субект	Валута	Азбучен код	Цифров код	Минорна единица
България	Евро	EUR	978	2

В сила от същата дата, ще бъде направена и промяна в:

„Списък трети: Исторически (Валуты и фондове)“:

Субект	Валута	Азбучен код	Цифров код	Минорна единица
България	Български лев	BGN	975	2 лв.

225. Как се изписват „евро“, ISO кодът EUR и графичният символ (€)?

Когато се посочва паричната единица, без да се споменава конкретно цифрово изразение, тя се изписва с букви.

Например: „сума в евро“.

В анетките на таблици със съществително с количествено значение също се използва наименованието (за предпочитане в скоби).

Например: „(хиляди евро)“; „(милиони евро)“; „(милиарди евро)“.

Когато заедно с паричната единица се посочва сума в конкретно цифрово изразение, първо се изписва цифровото изразение, следвано от ISO кода (EUR), като между тях се поставя невелик интервал.

Например: „Нужната сума е 12 500 EUR.“; „Забелязана е разлика от 1550 EUR.“

В анетките на таблици без съществително с количествено значение се използва съответният ISO код (за предпочитане в скоби):

Например: (EUR).

Графичният символ на еврото се използва в графики. Също така използването му се допуска в текстове, предназначени за широката публика, и други публикации (напр. каталози за продажба), както и в прессъобщения.

Например: „сума от 30 €“.

При текстообработка графичният символ на еврото се изписва с клавишна комбинация *Alt 0136*. Техническите характеристики на графичния символ на еврото могат да бъдат изтеглени от [Официалния уебсайт на Европейския съюз](#).

226. Как се изписва думата „цент“?

Думата „цент“ (цент, центът, цента, мн. центове, цента) няма официално съкращение в ISO 4217, но може да се използва „с“.